

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
VERSLO TEISĖS KATEDRA

EGLĖ LEONAVIČIŪTĖ
VERSLO TEISĖS PROGRAMA

EUROPOS PRIVAČIOJI BENDROVĖ (SOCIETAS PRIVATA EUROPAEA): TEISINIO
REGULIAVIMO PRIELAIIDOS, RAIDA IR PERSPEKTYVOS
Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
Doc. dr. Virginijus Bitė

Vilnius, 2014

TURINYS

TURINYS.....	2
ĮVADAS.....	3
1. EUROPOS PRIVAČIOSIOS BENDROVĖS PRIELAIDOS.....	7
1.1. Ekonominės priežastys, lėmusios Europos privačiosios bendrovės iniciatyvą.....	7
1.2. Tinkamos verslo organizavimo formos trūkumas.....	9
2. EUROPOS PRIVAČIOSIOS BENDROVĖS RAIDOS ETAPAI.....	16
2.1. Teisinės iniciatyvos iki Pasiūlymo dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.....	16
2.2. Europos Komisijos Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.....	20
2.3. Vėlesni pasiūlymai dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.....	27
2.3.1. Švedijos pirmininkavimo kompromisiniai pasiūlymai dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.....	29
2.3.2. Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniai pasiūlymai dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.....	31
3. TOLIMESNĖS EUROPOS PRIVAČIOSIOS BENDROVĖS PERSPEKTYVOS.....	35
3.1. Valstybių narių nacionalinės verslo organizavimo formos.....	38
3.2. Vienanarių uždarujų ribotos atsakomybės bendrovių iniciatyva.....	42
3.3. Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo trūkumai.....	43
IŠVADOS.....	47
PASIŪLYMAI.....	49
LITERATŪRA.....	50
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA.....	55
SANTRAUKA ANGLŲ KALBA.....	57

IVADAS

Temos aktualumas. Kaip žinoma, pirmiausia, senovės romėnų privatinėje teisėje pilnateisiais subjektais buvo laikomi tik fiziniai asmenys¹ ir tik su laiku sparčiai besikeičiantys visuomeniniai teisiniai santykiai ir tų santykių dalyvių interesai sudarė sąlygas atsirasti sudėtingiems kolektyviniams junginiams – juridiniams asmenims. Lygiai taip pat, tolimesnė šių santykių ir pačios teisės genezė suponavo situaciją, kuomet tiek Lietuvos Respublikos, tiek ir kitose Europos Sąjungos valstybių narių ar net pasaulio valstybių nacionalinėse teisinėse sistemose atsirado daug juridinių asmenų – verslo organizavimo formų, tačiau, kaip neretai yra pastebima praktikoje, plėtojant verslą kitose valstybėse yra pakankamai sudėtinga steigti kiekvienoje iš jų atskirus juridinius asmenis, neretai tam reikalingos ir teisinės konsultacijos bei didelės finansinės investicijos.

Atsižvelgdama į tai, Europos Sąjunga, kurios pagrindinis tikslas – bendros rinkos sukūrimas tarp valstybių narių, pašalinant visas esamas ar potencialias kliūtis keturių pagrindinių Europos Sąjungos laisvių įgyvendinimui, siekia harmonizuoti skirtingą valstybių narių bendrovių teisės, kiek tai nepažeidžia Europos Sąjungos teisės normų ir principų, reguliavimą. Dėl to, Europos Komisija 2008 m. birželio 25 d. pateikė Pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto² (toliau – „Europos Komisijos pasiūlymas“ taip pat „Pasiūlymas dėl Europos privačiosios bendrovės statuto“), kuriame išdėstė pasiūlymų paketą, kaip palengvinti verslo organizavimą Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, ypatingą dėmesį skiriant mažoms ir vidutinėms įmonėms, kurios Europos Sąjungoje sudaro net 99 procentus visų veikiančių įmonių. Atkreiptinas dėmesys, jog tik 5 procentai iš jų vykdo veiklą kitose valstybėse narėse, todėl pastebimas poreikis sukurti naujos formos ribotos atsakomybės bendrovę su lengvesne, paprastesne steigimo procedūra bei vieningu teisiniu reguliavimu visoje Europos Sąjungoje bei Europos ekonominės erdvės valstybėse³. Šiame darbe būtent bus apžvelgtos Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos prielaidos, raidos etapai, trumpai aptardami bendruosius Europos privačiosios bendrovės reguliavimo aspektus bei jų kaitą, išanalizuosime tolimesnes šios verslo organizavimo formos perspektyvas.

Temos problematika. Kaip jau minėta, teisinėje sistemoje Europos privačioji bendrovė – *Societas Privata Europaea* yra visiškai nauja ir teisės mokslininkų tik teoriniame lygmenyje analizuojama verslo organizavimo forma, apie kurią Europos Sąjungos lygmeniu plačiau pradėta

¹ Nekrošius, I. Nekrošius, V. Vėlyvis S. *Romėnų teisė*. Vilnius: Justitia, 1999.

² Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

³ *Ibid.*

kalbėti tik praėjusio dešimtmečio pradžioje, tačiau galutinės diskusijos dėl nerandamo bendro sprendimo nėra baigtos. Atitinkamai, Lietuvos teisės mokslininkų šios privačiosios bendrovės reguliavimo nuostatos, įgyvendinimo galimybės, tolimesnės perspektyvos, reikalingumas ir kita, nėra iš esmės analizuoti. Todėl, šiame magistro baigiamajame darbe yra galimybė, remiantis kitų valstybių mokslininkų pateiktais moksliniais darbais ir juose suformuluotomis išvadomis, apžvelgti įvairius Europos privačiosios bendrovės klausimus taip pat tiek teigiamus, tiek ir neigiamus teisinio reguliavimo aspektus, galinčius trukdyti tinkamai įgyvendinti ir pritaikyti šios verslo organizavimo formos naudojimą praktikoje, bei pateikti asmeninę nuomonę ir pasiūlymus dėl Europos privačiosios bendrovės kaip viršnacionalinės verslo organizavimo formos.

Temos ištyrimo lygis. Kaip jau yra minėta, Lietuvos bendrovių teisės doktrinoje Europos privačiosios bendrovės kaip naujos verslo organizavimo formos Europos Sąjungoje aspektai nėra išsamiai išanalizuoti. Galima paminėti tik prof. dr. S. Katuoką bei V. Česnulevičiūtę⁴, kurie viename iš savo straipsnių anglų kalba, atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlyme įtvirtintą reguliavimą dėl Europos privačiosios bendrovės, taip pat kitus susijusius teisės aktus, išdėstė nuomonę dėl pagrindinių šios bendrovės nuostatų ir kitų reikšmingų aspektų bei pateikė kritinį vertinimą dėl esminių Europos privačiosios bendrovės nuostatų bei tolimesnių šios bendrovės perspektyvų.

Tuo tarpu kitų valstybių mokslininkai yra daugiau pasisakę Europos privačiosios bendrovės tema. Reikėtų paminėti prof. dr. Ch. Teichmann bei prof. dr. H. Hirte, sudariusius vieną didžiausių mokslinių leidinių anglų kalba.⁵ Taip pat svarbu paminėti R. Drury, kalbėjusį temomis dėl Europos privačiosios bendrovės svarbos ir būtinumo taip pat kitomis temomis, susijusiomis su Europos privačiosios bendrovės įgyvendinimu praktikoje, požymiais ir kita. Prof. dr. R. Guidotti išanalizavo Europos Komisijos pasiūlymą, o taip pat istoriškai susiklosčiusį Europos privačiosios bendrovės praktinį poreikį bei Europos privačiosios bendrovės raidą, atsižvelgiant į teisės aktus, taip pat pagrindines nuostatas, padedančias atskleisti šios bendrovės koncepciją.⁶ Taip pat prof. dr. M. Neville,⁷ aptarusį praktinę šios verslo organizavimo formos būtinybę, praktinio panaudojimo ir perkėlimo į valstybių narių teises sistemas trūkumus, neigiamus ir teigiamus aspektus bei kitus mokslininkus, kurių nuomonė ir pagrindinės idėjos bus apžvelgiamos tolimesniuose mokslinio darbo

⁴ Katuoka, S. Česnulevičiūtė, V. European private company: Perspectives of legal regulation. *Jurisprudencija*. 2012, 19(1).

⁵ Hirte, H. Teichmann, Ch. *The European Private Company – Societas Privata Europaea (SPE)*. Vokietija: Walter de Gruyter GmbH, 2013.

⁶ Guidotti, R. The European private company: The current situation. *German Law Journal*. 2012, Nr. 03.

⁷ Neville, M. Conflicts in the European Private Company (SPE) [interaktyvus]. *Nordic & European Company Law Working Paper*. 2012, No. 10-24 [prisijungta: 2013-10-04]. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2021093##.

skyriuose. Taigi, atsižvelgdami į tai, kas aukščiau išdėstyta, vienareikšmiškai galime daryti išvadą, kad Lietuvos teisinėje sistemoje egzistuoja šios temos ištyrimo trūkumas, o tai, atitinkamai, mums leidžia visiškai naujai pažvelgti į Europos privačiąją bendrovę, jos reguliavimo ypatumus ir tolimesnes egzistavimo ir praktinio panaudojimo Europos Sąjungoje perspektyvas.

Tyrimo objektas: Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo ypatumai, atsiradimo prielaidos, esminiai raidos etapai bei šios verslo organizavimo formos tolimesnės egzistavimo perspektyvos bei įgyvendinimas praktikoje.

Tyrimo tikslas – aptarti Europos privačiosios bendrovės atsiradimo prielaidas, vystymosi etapus bei, atsižvelgiant į pagrindinius Europos privačiosios bendrovės požymius, jos praktinio įgyvendinimo perspektyvas.

Uždaviniai. Darbe keliami šie uždaviniai:

1. Apžvelgti Europos privačiosios bendrovės prielaidas ir jos svarbą Europos Sąjungoje.
2. Aptarti Europos privačiosios bendrovės pagrindinius raidos etapus.
3. Remiantis pagrindinėmis Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo nuostatomis, aptariant jų neigiamus ir teigiamus aspektus bei lyginant Europos privačią bendrovę su kitomis rinkoje veikiančiomis verslo organizavimo formomis, apžvelgti tolimesnes Europos privačiosios bendrovės perspektyvas.

Tyrimo metodai. Pagrindiniai magistro baigiamajame darbe naudojami metodai:

1. Lyginamasis metodas. Šis metodas padės atskleisti esančius reglamentavimo skirtumus, taip pat pagelbės tiriant tolimesnes Europos privačiosios bendrovės perspektyvas *acquis communautaire*, kuomet ši verslo organizavimo forma bus lyginama su valstybių narių bei Europos Sąjungoje jau veikiančiomis verslo organizavimo formomis.
2. Lingvistinis metodas. Šis metodas padės tinkamai suprasti ir paaiškinti teisės aktuose, doktrinoje vartojamas sąvokas ir jas tinkamai perteikti ir paaiškinti jų turinį magistro baigiamajame darbe.
3. Sisteminis metodas. Šio metodo pagalba bus galima įvertinti teisės aktų bei juose esančių teisės normų visumą, reglamentuojančią pagrindinius Europos privačiosios bendrovės aspektus.

Darbe bus naudojamosi ir kitais papildomais metodais.

Mokslinio darbo struktūra. Mokslinis darbas susidės iš trijų pagrindinių dalių – skyrių bei atitinkamų skyrelių. Pirmajame skyriuje trumpai apžvelgsime pagrindines priežastis, lėmusias Europos privačiosios bendrovės iniciatyvų atsiradimą bei aktyvias diskusijas dėl Europos

privačiosios bendrovės, kaip vienos iš viršnacionalinės verslo organizavimo formos, kūrimą Europos Sąjungos lygmeniu, šios bendrovės svarbą Europos Sąjungos bei jos valstybių narių nacionalinės teisės sistemose.

Antrajame mokslinio darbo skyriuje bus apžvelgiama Europos privačiosios bendrovės raida Europos Sąjungos teisėje. Šiame skyriuje bus aptariamoms buvusios mokslininkų ir įvairių institucijų iniciatyvos dėl Europos privačiosios bendrovės statuto, taip pat esminiai teisės aktai, kurių įsigaliojimas sudarytų prielaidas Europos privačiosios bendrovės steigimui. Pateiksime svarbiausias pastabas ir pasiūlymus dėl šių teisės aktų įgyvendinimo, Europos privačiosios bendrovės požymių ir kitais susijusiais klausimais. Šiame skyriuje didžiausias dėmesys bus skiriamas Europos Komisijos pasiūlymui. Aptarsime minėtame pasiūlyme įtvirtintus pagrindinius Europos privačiosios bendrovės sąvokos aspektus, išryškindami svarbiausius ir esminius Europos privačiosios bendrovės požymius bei teisinio reguliavimo niuansus bei Europos Komisijos pasiūlymo pakeitimus. Antrajame mokslinio darbo skyriuje atskleisti pagrindiniai aspektai bus labai svarbūs ir aktualūs paskutinei magistro baigiamojo darbo daliai, kurioje bus aptariamoms tolimesnės Europos privačiosios bendrovės perspektyvos.

Kaip jau minėta aukščiau, paskutiniame – trečiajame mokslinio darbo skyriuje, atsižvelgiant į antrajame skyriuje padarytas išvadas, apžvelgsime Europos privačiosios bendrovės kaip viršnacionalinės verslo organizavimo formos tolimesnės įgyvendinimo ir egzistavimo perspektyvas Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, išanalizuodami Europos privačiosios bendrovės kaip verslo organizavimo formos *per se* bei teisinio reguliavimo teigiamus ir neigiamus aspektus. Aptarsime tikrąjį Europos privačiosios bendrovės poreikį ir pranašumą tarp jau rinkoje veikiančių subjektų, lyginant Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinės teisės nuostatas ir kita.

Ginamasis teiginys.

1. Europos privačiosios bendrovės tolimesnės įgyvendinimo Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje perspektyvos vertinamos palankiai.

1. EUROPOS PRIVAČIOSIOS BENDROVĖS PRIELAIDOS

1.1. Ekonominės priežastys, lėmusios Europos privačiosios bendrovės iniciatyvą

Nepaisant to, jog jau keletą pastarųjų dešimtmečių yra kalbama apie spartesnę ir didesnę konvergenciją Europos Sąjungos viduje, tačiau tik prasidėjusi pasaulinė ekonomikos krizė, kuomet dėl nuosmukio Europos Sąjungoje ekonominės veiklos augimas stipriai sulėtėjo, buvo prarasti milijonai darbo vietų, nukentėjo begalė žmonių, o viešiesiems finansams teko didžiulė našta,⁸ buvo viena iš pagrindinių priežasčių, privertusių aktyviai svarstyti klausimus dėl konvergencijos Europos Sąjungos bendrovių teisės srityje, o ypač klausimus dėl Europos privačiosios bendrovės, kaip vienos iš keleto galimybių, galinčių padėti mažoms ir vidutinėms įmonėms, o taip pat ir pačiai Europai Sąjungai, skatinant ekonomikos augimą, kūrimo.

Mažos ir vidutinės įmonės iki dvidešimtojo amžiaus vidurio laikytos ekonomikos plėtrai nereikšmingu ūkio segmentu, tampa vienu svarbiausių, visuotinai pripažintu ir statistiškai įrodytu makroekonominio veiksmu, turinčiu įtaką, duodančiu naudą ir atliekančiu svarbų vaidmenį šiuolaikinės ekonomikos šalių vystymuisi.⁹

Remiantis 2003 m. gegužės 6 d. Europos Komisijos rekomendacija dėl mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo,¹⁰ Europos Komisija suformulavo naują mažų ir vidutinių įmonių apibrėžimą. Remiantis šia rekomendacija, mažos ir vidutinės įmonės gali būti apibrėžiamos tam tikrais kriterijais: 1. Darbuotojų skaičiaus kriterijumi; 2. Metine apyvarta arba turto balansine verte; bei 3. Nepriklausomumo kriterijumi. Atsižvelgiant į šiuos kriterijus, mažos ir vidutinės įmonės gali būti suprantamos kaip visiškai savarankiškos įmonės, kuriose dirba ne daugiau kaip 250 darbuotojų, o šių įmonių metinė apyvarta neviršija 50 – ies milijonų eurų, arba, kurių metinė balanso suma neviršija 43 – jų milijonų eurų.¹¹ Savarankiškos įmonės šiame kontekste yra suprantamos kaip įmonės, kurių nemažiau kaip viena ketvirtoji įstatinio kapitalo ar balsavimo teisių priklauso vienai ar kelioms įmonėms, kurios nėra laikomos mažomis ar vidutinėmis įmonėmis.

⁸ Europos Komisijos 2012-01-17 Žalioji knyga. Restruktūrizacija ir pokyčių numatymas. Ko galime pasimokyti iš nesenos patirties? KOM(2012) 7 galutinis.

⁹ Misiūnas, A. Verslo plėtros įtaka šalies ekonomikai [interaktyvus]. *Lietuvos statistikos darbai*. [prisijungta: 2014-02-09]

http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CCwQFjAB&url=http%3A%2F%2Falgmisiunas.home.mruni.eu%2Fwp-content%2Fuploads%2F2009%2F03%2Fverslo-itaka-ekonomikai.doc&ei=bm_3UpjJD8zo4QSmolICw&usq=AFQjCNG0fae14PHTIHUd60upfpvwLo1CwQ.

¹⁰ Europos Komisijos rekomendacija dėl mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo 2003/361/EB.

¹¹ *Ibid.*

2009 metais Eurostat atliktoje analizėje dėl mažų ir vidutinių įmonių Europos Sąjungoje¹² nurodoma, jog būtent mažos ir vidutinės įmonės yra identifikuojamos kaip Europos ekonomikos stabilumą užtikrinantis faktorius, sukuriantis labai didelį darbo vietų skaičių, augantį sparčiau nei didelėse ar labai didelėse įmonėse, bei kartu užtikrinantis pačios Europos ekonomikos augimą. Atsižvelgiant į Eurostat analizėje pateiktus duomenis, galima daryti išvadą, jog žvelgiant iš makroekonomikos perspektyvų, mažos ir vidutinės įmonės Europos Sąjungoje sukuria didesnę pridėtinę vertę nei didelės ir labai didelės įmonės. Lygiai taip pat, atkreiptinas dėmesys, jog būtent mažos ir vidutinės įmonės turėjo didžiausią įtaką Europos ekonomikos augimui 2004 – 2006 metų laikotarpyje.¹³

Įvertinant mažų ir vidutinių įmonių svarbą, Europos Komisija 2008 m. birželio 25 d. pateiktame Pasiūlyme dėl Europos privačiosios bendrovės statuto nurodo, jog: „yra būtina bendrojoje rinkoje toliau gerinti pagrindines verslo sąlygas. Mažos ir vidutinės įmonės sudaro daugiau kaip 99 procentus visų Europos Sąjungos įmonių, tačiau tik 8 procentai iš jų užsiima tarpvalstybine prekyba, o 5 procentai turi patronuojamų arba bendrųjų įmonių užsienyje.“¹⁴ Tačiau, nepaisant to, kaip teigia R. Drury, 2007 metais KPMG atliktoje analizėje buvo nustatyta, jog mažos ir vidutinės įmonės turi didžiulį potencialą didesnei plėtrai tarpvalstybiniu mastu, tačiau neturi faktinių galimybių šio potencialo išnaudojimui.¹⁵

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, atkreipdamas dėmesį į tai, jog iš tiesų rinkoje veikiantiems subjektams sudėtinga vystyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu, kuomet tam nėra palankių ir tinkamų priemonių, pabrėžė, jog yra būtina mąstyti apie Europos privačiosios bendrovės statuto, pritaikyto būtent mažoms ir vidutinėms įmonėms, priėmimą, taip suteikiant galimybę juridiniams asmenims, pageidaujantiems vystyti veiklą Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje jiems priimtina forma, nereikalaujančia steigti papildomus juridinius asmenis ir paneigiančia skirtingą valstybių narių teisinį reguliavimą,¹⁶ tai įgyvendinti.

Anot Europos Komisijos, „Europos privačiosios bendrovės statusas yra viena iš priemonių, skirtų mažosioms ir vidutinėms įmonėms padėti. <...> Šia iniciatyva sukuriame naują teisinę formą,

¹² *SMEs were the main drivers of economic growth between 2004 and 2006* [interaktyvus]. Eurostat [prisijungta: 2014-02-05]. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-09-071/EN/KS-SF-09-071-EN.PDF.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

¹⁵ Hirte, H. Teichmann, Ch. *The European Private Company – Societas Privata Europaea (SPE)*. Vokietija: Walter de Gruyter GmbH, 2013. p. 36.

¹⁶ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos bendrovės statuto mažoms ir vidutinėms įmonėms 2002/C 125/19. C 125, 27/05/2002.

kuria siekiama didinti mažų ir vidutinių įmonių konkurencingumą, palengvinant jų steigimosi ir veiklos bendrojoje rinkoje sąlygas.¹⁷

Taigi, apibendrinant galima teigti, jog viena iš pagrindinių priežasčių, lėmusių Europos Komisijos Pasiūlymo dėl Europos privačiosios bedrovės statuto pateikimą, yra ekonominė krizė, kuomet, atsižvelgus į ekonominius rodiklius, buvo tikimasi, jog Europos privačioji bendrovė, kaip viena iš galimų priemonių, skatins mažų ir vidutinių įmonių verslo plėtrą Europos Sąjungoje, taip didinant Europos ekonomikos augimą ir mažinant artėjančios pasaulinės ekonomikos recesijos galimas neigiamas pasekmes.

1.2. Tinkamos verslo organizavimo formos trūkumas

Teigiama, jog nepaisant to, kad „pastaraisiais metais tapo lengviau steigti įmones visoje Europos Sąjungoje, tačiau siekiant pagerinti mažų ir vidutinių įmonių galimybes veikti bendrojoje rinkoje, palengvinti jų augimą ir sudaryti galimybes joms pasinaudoti savo verslo potencialu, reikia įdėti daugiau pastangų.“¹⁸

Iš tiesų, analizuojant susiklosčiusią faktinę situaciją, galima daryti išvadą, kad iš esmės Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinėse teisinėse sistemose yra pakankamai daug ir įvairių juridinių asmenų formų, kurių pagalba mažos ir vidutinės įmonės gali sėkmingai vystyti ūkinę – komercinę veiklą valstybėse narėse, pavyzdžiui, gerai žinomos formos – Vokietijos „GmbH“ (vok. *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*), Didžiosios Britanijos „Ltd.“ (angl. *Limited liability company*), Prancūzijos „SARL“ (pranc. *Société à Responsabilité Limitée*), tačiau nė viena iš jų nėra sukurta, o taip pat ir pritaikyta tinkamam veiklos vystymui Europos Sąjungos lygmeniu, kaip, pavyzdžiui, Europos kooperatyvinė bendrovė ar Europos bendrovė.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 straipsnio 2 dalyje nurodoma: „Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas <...>.“¹⁹ Taigi, remiantis minėtu straipsniu, Europos Sąjungos bei Europos laisvosios prekybos asociacijos fiziniai asmenys bei jose tinkamai, pagal Europos Sąjungos bendrovių teisę, įsteigti ir joje veikiantys pelno siekiantys juridiniai asmenys turi teisę steigti kitus juridinius asmenis bet kurioje iš Europos Sąjungos valstybių narių teritorijoje. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aiškindamas šios įsisteigimo teisės turinį *Centros Ltd. v.*

¹⁷ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

¹⁸ *Ibid.*

¹⁹ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija C 115/47.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen byloje, pažymėjo, jog „EB Sutarties 52 ir 58 straipsniai draudžia valstybei narei atsisakyti įregistruoti filialą bendrovės, kuri įsteigta pagal kitos valstybės narės, kur ji turi registruotą buveinę, bet nevykdo ūkinės – komercinės veiklos, įstatymus, kai filialas steigiamas tam, kad ta bendrovė galėtų vykdyti visą savo veiklą valstybėje, kurioje norima įsteigti filialą, neįsteigiant bendrovės toje valstybėje ir taip išvengiant joje galiojančių bendrovių steigimo taisyklių, kurios yra griežtesnės, <...> taikymo.“²⁰ Šiuo atveju, Europos Sąjungos Teisingumo teismas patvirtino absoliučią asmenų teisę steigti juridinius asmenis, įskaitant ir filialus, kurių pagalba iš esmės bendrovės registruotą buveinę bei jos pagrindinę verslo vietą galima turėti skirtingose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Lygiai taip pat, *Inspire Art*²¹ byloje Europos Sąjungos Teisingumo Teismas išplėtė *Überseering*²² byloje suformuluotą praktiką laisvo asmenų judėjimo srityje, nurodydamas, jog iš esmės vienoje iš valstybių narių tinkamai įsteigta bendrovė yra laikoma tinkamai įsteigta Europos Sąjungoje, todėl jokie kiti papildomi valstybių narių nacionalinės teisės reikalavimai, galintys riboti ar daryti mažiau patrauklią steigimosi laisvę, yra draudžiami.

Tačiau, nepaisant to, yra akivaizdu, jog fiktyvių įmonių steigimas nėra ir negali būti pripažįstamas, kaip tinkama mažų ir vidutinių įmonių verslo organizavimo forma Europos Sąjungoje bei Europos ekonominės zonos valstybėse narėse, kadangi, pirmiausia, kuriant Europos privačią bendrovę yra deklaruojamas siekis išspręsti fiktyvių – „*shelf companies*“ (angl. *fiktyvios įmonės*) (aut. pastaba: „*shelf companies*“ – tai fiktyvios įmonės, steigiamos palankaus teisinio reguliavimo valstybėse siekiant apeiti nepalankų teisinį reguliavimą) problemą palankaus bendrovių teisės reguliavimo valstybėse narėse, be kita ko, yra reikalinga užtikrinti ir kitų valstybių narių nacionalinės teisės principų ir normų tinkamą įgyvendinimą Europos Sąjungos teisės aktais nereguliuojamais atvejais.

Manytina, jog nepaisant palankaus teisinio reguliavimo, yra pakankamai daug neigiamų aspektų, darančių ekonominės – ūkinės veiklos vystymą Europos Sąjungos lygmeniu nepatrauklų. Pavyzdžiui, tuo atveju, jeigu mažos ir vidutinės įmonės pageidautų tinkamai vystyti veiklą Europos Sąjungoje arba Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse, steigiant faktiškai veikiančius filialus ar bendroves, joms vienareikšmiškai reikėtų išmanyti kiekvienos iš šių valstybių narių, t. y. nemažiau kaip 31 – os valstybės nacionalinės bendrovių teisės nuostatas, susijusias su bendrovių

²⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. kovo 9 d. sprendimas byloje Nr. C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*.

²¹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2003 m. rugsėjo 30 d. sprendimas byloje Nr. C-167/01, *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v. Inspire Art Ltd.*

²² Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2002 m. lapkričio 5 d. sprendimas byloje Nr. C-208/00 *Überseering BV v. Nordic Construction Company Baumanagement GmbH*.

steigimu, atstovavimu, valdymo organų sistema bei daugeliu kitų aspektų, arba pasitelkti nacionalinės teisės specialistus, turėsiančius padėti išspėsti bendrovės steigimo klausimus, parengti reikalingus dokumentus, atlikti reikalingus teisinius veiksmus ir kita. Tačiau, išlaidos kvalifikuotų teisininkų konsultacijoms vienareikšmiškai ženkliai padidintų bendrovės steigimo kaštus, o tai mažoms ir vidutinėms įmonėms, turinčioms ribotus finansinius bei žmogiškuosius išteklius, yra ne tik finansiškai nepatrauklu, tačiau kartu ir sudėtinga. Taigi, aukščiau išdėstyti argumentai suponuoja išvadą, jog galimybės mažoms ir vidutinėms įmonėms sėkmingai ir lanksčiai vystyti ūkinę – komercinę veiklą Europos Sąjungos lygmeniu yra pakankamai mažos, o tokios veiklos vystymas reikalauja nemažai finansinių investicijų.

Manome, jog lygiai taip pat jau Europos Sąjungoje veikiančios privačiųjų juridinių asmenų formos nėra pritaikytos mažoms ir vidutinėms įmonėms sėkmingai vykdyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu. Esminė priežastis, dėl kurios mažoms ir vidutinėms įmonėms nepatogu ir nepatrauklu vystyti veiklą steigiant jau egzistuojančias Europos Sąjungos juridinių asmenų formas, yra tai, jog šios juridinių asmenų formos iš esmės buvo kurtos ir pritaikytos verslo vykdymui ne mažoms ir vidutinėms, o didelėms įmonėms, turinčioms neribotus finansinius bei žmogiškuosius išteklius.

2001 metais Reglamento dėl Europos bendrovės statuto, įžanginėje dalyje nurodoma, jog „<...> bendrovės, neapsiribojančios vietinių poreikių tenkinimu, turėtų sugebėti planuoti savo veiklos reorganizavimą visoje Bendrijoje ir jį vykdyti. <...> Teisinė bazė, kuria remdamasi privalo veikti kiekviena Bendrijos bendrovė, dažniausiai vis dar yra pagrįsta nacionaliniais įstatymais, todėl ji nesuderinama su ekonomine aplinka, kurioje bendrovė turi plėtotis.“²³ Taigi, atsižvelgiant į Europos Sąjungoje veikiančių bendrovių interesus dėl veiklos vystymo Europos Sąjungoje, aukščiau minėtu Reglamentu, Tarybos direktyva 2001/86/EB papildančia Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus²⁴ buvo sukurta viršnacionalinė verslo organizavimo forma – Europos bendrovė.

Ši verslo organizavimo forma, rodydama Europos Sąjungos valstybių narių ketinimus didinti valstybių narių konvergenciją, sudaro galimybes vykdyti ūkinę – komercinę veiklą visose 28 – ose Europos Sąjungoje bei Europos ekonominės erdvės valstybėse – Norvegijoje, Lichtenšteine bei Islandijoje, steigiant naujas bendroves Europos lygmeniu ir nesusiduriant su kliūtimis, kylančiomis dėl Europos Sąjungos bei Europos ekonominės erdvės valstybių narių nacionalinės bendrovių teisės reguliavimo skirtumų bei jos taikymo sąlyginai mažoje ir ribotoje teritorijoje.

²³ Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 2001-10-08 dėl Europos bendrovės (SE) statuto (OL L 294, 10.11.2001).

²⁴ Tarybos direktyva 2001/86/EB 2001-10-08 papildanti Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus (OJ L 294, 10/11/2001).

Europos bendrovę galima apibrėžti kaip Europos Sąjungos teisės aktų pagrindu įsteigtą ribotos atsakomybės juridinį asmenį, turintį registruotą buveinę Europos Sąjungoje ar vienoje iš Europos ekonominės erdvės valstybių narių, kurios įstatinis kapitalas padalytas į akcijas, galinčias būti platinamas viešai teisės aktų nustatyta tvarka.

Tačiau, atsižvelgiant į Reglamente dėl Europos bendrovės statuto įtvirtintą reguliavimą, o ypač į esmines jo nuostatas, taikomas Europos bendrovės steigimui, registruotos buveinės perkėlimui, nuostatas dėl bendrovės valdymo, suteikiant galimybę pasirinkti vienos pakopos ar dviejų pakopų valdymo sistemą, taip pat nuostatas dėl bendrovės įstatinio kapitalo, kuomet, remiantis 4 straipsnio 2 dalimi, „pasirašytasis Europos bendrovės kapitalas negali būti mažesnis kaip 120 000 eurų“²⁵ taip pat į tai, jog atliktais paskaičiavimais vidutinės Europos bendrovės steigimo išlaidos, įskaitant mokėtinus mokesčius, vertimo ir teisinės išlaidas) yra apie 784 000 eurų,²⁶ be kita ko, į Reglamento 15 straipsnio nuostatas, įtvirtinančias, jog „Europos bendrovė steigama pagal tos valstybės narės, kurioje Europos bendrovė steigia savo registruotą buveinę, akcinėms bendrovėms taikomą teisę“,²⁷ galime daryti išvadą, jog vis dėlto, aukščiau minėtame Reglamente įtvirtintas Europos bendrovės teisinis reguliavimas iš esmės nesukuria mažoms ir vidutinėms įmonėms palankios verslo organizavimo formos ūkinės – komercinės veiklos vykdymui Europos Sąjungoje. Akivaizdu, kad reikalaujami finansiniai ištekliai šios bendrovės steigimui ir tolimesniam valdymui yra pakankamai dideli, o išliekanti būtinybė išmanyti valstybių narių nacionalinės teisės nuostatas yra didelė kliūtis veiklos vystymui.

Nuo 2003 metų egzistuojanti Europos kooperatinė bendrovė lygiai taip pat suteikia galimybę rinkos subjektams laisvai vystyti veiklą Europos Sąjungos bei Europos ekonominės erdvės valstybėse narėse. Reglamente dėl Europos kooperatinės bendrovės statuto²⁸ nurodoma, jog esminis Europos kooperatinės bendrovės tikslas – tenkinti bendrovės narių poreikius bei plėtoti jų ekonominę ir socialinę veiklą, ypač sudarant sutartis su šiais asmenimis dėl prekių tiekimo ar paslaugų teikimo ir kita.

Atsižvelgiant į Reglamente dėl Europos kooperatinės bendrovės statuto²⁹ išdėstytą reguliavimą, galime daryti išvadą, jog tiek Europos bendrovės, tiek Europos kooperatinės bendrovės

²⁵ Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 2001-10-08 dėl Europos bendrovės (SE) statuto (OL L 294, 10.11.2001).

²⁶ Report from the Commission to the European Parliament and Council The application of Council Regulation 2157/2001 of 8 October 2001 and on the Statute for European Company (SE) // COM(2010)676 final.

²⁷ Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 2157/2001. *op. cit.*

²⁸ Tarybos Reglamentas 2003/1435 2003-06-22 dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto (OJ L 207, 18/08/2003).

²⁹ *Ibid.*

reguliuojamas turi pakankamai daug panašumų, pavyzdžiui, nustatyta panaši valdymo struktūra – Europos kooperatinė bendrovė, taip pat, kaip ir Europos bendrovė, gali būti valdoma visuotinio akcininkų susirinkimo, taip pat priklausomai nuo pasirinktos formos – priežiūros organo ir valdymo organo (dviejų pakopų sistema) arba administravimo organo (vienos pakopos sistema).

Be kita ko, tiek Tarybos reglamente dėl Europos bendrovės statuto, tiek Reglamente dėl Europos kooperatinės bendrovės statuto nustatyta, jog tam tikrais atvejais bus taikoma valstybės narės, kurioje yra įsteigtos Europos kooperatinės bendrovės buveinė, nacionalinė teisė. Pavyzdžiui, Reglamento dėl Europos kooperatinės bendrovės statuto 2 straipsnio 3 dalis nurodo, jog „valstybės narės įstatymai, kuriuose reikalaujama, kad tam tikrą veiklą vykdančios bendrovės pasirašytasis kapitalas būtų didesnis, taikomi tos valstybės narės, kurioje Europos kooperatinės bendrovės turi registruotą buveinę.“ Lygiai taip pat, atkreiptinas dėmesys į 17 straipsnio 1 dalį, įtvirtinančią taikytinos teisės nuostatas: „laikantis šio reglamento, Europos kooperatinė bendrovė steigiama tos pagal valstybės narės, kurioje Europos kooperatinė bendrovė steigia savo registruotą buveinę, kooperatyvams taikomą teisę.“³⁰ Atitinkamai, galime apibendrinti, jog Europos kooperatinė bendrovė yra steigiama remiantis valstybės narės nacionalinės teisės nuostatomis, atitinkamai Europos Sąjungos teisinis reguliavimas Europos kooperatinės bendrovės steigimui nėra taikomas.

Europos kooperatinės bendrovės minimalus pasirašytasis kapitalas nustatytas daug mažesnis – 30 000 eurų, taip suponuojant galimybę bent iš dalies pasinaudoti šia verslo organizavimo forma sąlyginai mažesniems rinkos subjektams, tačiau vis dėlto didelei daliai mažų ir vidutinių įmonių, kuomet Europos Sąjungoje veikiančios mažos ir vidutinės įmonės, kuriose dirbančių asmenų skaičius neviršija 10 – ies žmonių, sudaro net 92 procentus visų Europos Sąjungos įmonių,³¹ manytina, jog toks įstatinio kapitalo reikalavimas yra ženkliai per didelis, lyginant su šių įmonių gaunamomis pajamomis ir disponuojamomis lėšomis.

Apibendrinant Europos kooperatinės bendrovės pritaikymo galimybes praktikoje, kuomet pasinaudodamos šia verslo organizavimo forma mažos ir vidutinės įmonės vykdytų veiklą Europos Sąjungoje bei Europos ekonominės erdvės valstybėse, yra vienareikšmiškai ribotos, kadangi pagrindiniai aspektai dėl taikytinos teisės, steigimo kaštų, įskaitant ir bendrovės įstatinį kapitalą, yra akivaizdžiai per dideli ir nelankstūs.

³⁰ *Ibid.*

³¹ Misiūnas, A. Verslo plėtros įtaka šalies ekonomikai [interaktyvus]. Lietuvos statistikos darbai. [prisijungta: 2014-02-09]

http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CCwQFjAB&url=http%3A%2F%2Falgmisiunas.home.mruni.eu%2Fwp-content%2Fuploads%2F2009%2F03%2Fverslo-itaka-ekonomikai.doc&ei=bm_3UpjJD8zo4QSmolICICw&usq=AFQjCNG0fae14PHTIHUd60upfpvwLo1CwQ

Reikėtų sutikti su nuomonėmis, jog dar vienas svarbus aspektas, patvirtinantis Europos privačiosios bendrovės poreikį mažoms ir vidutinėms įmonėms veiklos vystymui neapsiribojant valstybės narės teritorija yra tai, jog neretai Centrinės ir Rytų Europos valstybių, prisijungusių prie Europos Sąjungos 2004 metais ir vėliau, nacionalinėse teisės sistemose veikiančios privačiųjų ribotos atsakomybės juridinių asmenų formos, pavyzdžiui, Lietuvos „UAB“ (uždaroji akcinė bendrovė), Latvijos „SIA“ (lat. *sabiedrība ar ierobežotu atbildību*), Estijos „OÜ“ (est. *Osaühing*), Slovėnijos „d.o.o.“ (slovėn. *Družba z omejeno odgovornostjo*), Slovakijos „s.r.o.“ (slovak. *spoločnosť s ručením obmedzeným*) ir kiti rinkoje yra daug mažiau žinomi, o jų trumpiniai kitų valstybių narių subjektams yra sunkiai atpažįstami arba visai neatpažįstami. Dėl šios priežasties, verslo partneriams neretai tenka papildomais domėtis apie juridinio asmens formą, jo atsakomybės ribas ir kita, o tai iš dalies šiuos Centrinės ir Rytų Europos ribotos atsakomybės juridinius asmenis daro mažiau konkurencingus Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje.³² Kaip teigia R. Drury, tai patvirtina eksperimentas, kuomet atlikus visiškai atsitiktinę paiešką internete nustatyta, jog medienos sektoriuje veikiančios įmonės ieškojo verslo partnerių Europos Sąjungoje. Bendrovės, pasisiūliusios bendradarbiauti daugiausia buvo būtent iš Lietuvos, Vengrijos, Bulgarijos, Kroatijos, Čekijos, Lenkijos ir kitų Rytų Europos valstybių. Kaip pažymima, šios paieškos autorius daugelį metų specializavosi Europos Sąjungos bendrovių teisėje, tačiau negalėjo įvardinti, kokie asmenys yra kompetentingi veikti šių juridinių asmenų vardu, sudaryti sandorius jų vardu, kokia šių įmonių valdymo struktūra ir kita. Atitinkamai, tai padaryti būtų dar sunkiau paprastiems bendrovių vadovams ar kitiems suinteresuotiems asmenims, veikiantiems vakarų Europoje – Didžiojoje Britanijoje, Prancūzijoje, Italijoje ar bet kurioje kitoje valstybėje narėje.³³

Apibendrinant galima teigti, jog svarbiausios priežastys, lėmusios Europos privačiosios bendrovės iniciatyvą yra pirmiausia ekonominė krizė bei jos metu Europos Sąjungos institucijų atkreiptas didelis dėmesys į rinkoje veikiančias mažas ir vidutines įmones kaip rinkos subjektus, galinčius prisidėti prie Europos Sąjungos ekonominių rodiklių gerinimo, įskaitant ir pačios ekonomikos skatinimą. Be kita ko, svarbus faktorius yra ir tai, jog iš esmės, mažoms ir vidutinėms įmonėms, pageidaujančioms vystyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu, tai įgyvendinti buvo ir yra pakankamai sudėtinga bei vienareikšmiškai nepatogu, pirmiausia dėl finansinių ir laiko investicijų. Tai patvirtina jau minėta KPMG analizė, parodžius, jog 44 procentai apklaustų bendrovių savo

³² Lewis, R. Buzrew A. *et. al.* The European Private Company: An Opportunity from an Economic Crisis? [interaktyvus]. *International Journal of Human and Social Science*. Vol.3, No. 8, 2013. p. 108. [prisijungta: 2014-02-10]. http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_3_No_8_Special_Issue_April_2013/12.pdf.

³³ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 36.

veiklos tarptautiniu lygmeniu nevystė tik todėl, jog nėra palankaus teisinio instrumento tą padaryti.³⁴ Nors toje pačioje analizėje nustatyta, jog mažos ir vidutinės įmonės turi labai didelį potencialą augimui ir veiklos plėtrai Europos Sąjungoje.

Lygiai taip pat, šiuo metu egzistuojančios verslo vystymo tarptautiniu mastu galimybės – filialų kūrimas, yra nepatogus, kadangi šie nėra laikomi atskirais, savarankiškais juridiniais asmenimis, turinčiais savo teisinį subjektiškumą. Tuo tarpu kalbant apie atstovybes, kurios savarankiškumo požiūriu yra tinkamesnė verslo organizavimo forma, manytina, jog atstovybių steigimas kiekvienoje iš Europos Sąjungos valstybių narių taip pat reikalauja papildomų investicijų dėl nacionalinės teisės skirtumų. R. Drury pateikia Baker & McKenzie advokatų kontoros paskaičiavimus dėl reikalingų investicijų steigiant atstovybes Europos Sąjungoje. Remiantis šiais paskaičiavimais, atstovybės steigimas Belgijoje kainuotų apie 28 550 eurų, 20 500 eurų Olandijoje ir 16 500 eurų Italijoje.³⁵ Taigi akivaizdu, jog dėl daugelio priežasčių, o labiausiai dėl mažesnių steigimo išlaidų bei spartesnio steigimo proceso, mažos ir vidutinės įmonės sveikina Europos Sąjungoje atsiradusią Europos privačiosios bendrovės iniciatyvą, kuomet teigiama jog, „jokia kita nacionalinėje teisėje ar Europos Sąjungos teisėje veikiančio juridinio asmens teisinė forma negali prilygti Europos privačiosios bendrovės kaip vienai iš verslo organizavimo formų naudai.“³⁶

³⁴ *Ibid.* p. 36.

³⁵ *Ibid.* p. 37.

³⁶ Hammelhof, P. The European Private Company Before its Pending Legislative Birth [interaktyvus] German Law Journal, Vol. 09, No. 06 [prisijungta: 2014-02-08]
http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol09No06/PDF_Vol_09_No_06_799-818_Articles_Hommelhoff.pdf.

2. EUROPOS PRIVAČIOSIOS BENDROVĖS RAIDOS ETAPAI

Apie Europos privačiosios bendrovės svarbą pirmą kartą buvo užsiminta dar 1952 metais, tačiau esminė diskusija, davusi pradžią Europos privačiosios bendrovės kūrimui kilo 1973 metais, kuomet Paryžiaus komercijos rūmų Verslo teisės tyrimų centras išleido knygą „Dėl Europos SARL“³⁷. Šiame moksliniame leidinyje pirmiausia buvo siekiama pagrįsti poziciją, jog, atsižvelgiant į tai, kad valstybių narių teisinėse sistemose egzistuojančios privačiųjų juridinių asmenų formos – Prancūzijoje: S.A.R.L. ir S.A. arba Vokietijoje: GmbH ir AG, yra pritaikytos vystyti veiklą tiek mažoms ir vidutinėms, tiek ir didelėms įmonėms, atitinkamai lygiai taip pat ir Europos Sąjungoje mažoms ir vidutinėms įmonėms, ketinančioms vystyti veiklą Europos Sąjungos lygiu, tokia galimybė turėtų būti suteikta.³⁸ Tuo labiau, jog Europos privačioji bendrovė, egzistuojanti kaip Europos lygmens ribotos civilinės atsakomybės bendrovė, yra daug geriau pritaikyta tolimesnei Europos Sąjungos integracijai, padėsiančiai sukurti bendrą verslo organizavimo formą, kuri tuo pačiu skatintų ir tolimesnį Europos ekonomikos augimą, nei Europos bendrovė.³⁹

Taigi, Europos privačiosios bendrovės iniciatyvai beveik tiek pat, kiek ir pačiai Europos Sąjungai, šios iniciatyvos svarba mažoms ir vidutinėms įmonėms yra neginčijama, tačiau, nepaisant to, teisės aktai dėl Europos privačiosios bendrovės dar nepriimti, nerandant bendro konsensuso tarp Europos Sąjungos valstybių narių. Atsižvelgiant į tai, jog šiuo metu didžiausi nesutarimai, trukdantys priimti Europos privačiosios bendrovės statutą, kyla dėl tarpnacionalinio pobūdžio, kuris, remiantis Europos Sąjungos teisiniu reguliavimu, pripažįstamas esminiu pagrindu, suponuojančiu galimybę taikyti Europos Sąjungos teisės nuostatas, taip pat dėl Europos privačiosios bendrovės minimalaus įstatinio kapitalo dydžio, dėl galimybės turėti registruotą buveinę ir pagrindinę verslo vietą skirtingose valstybėse narėse bei dėl darbuotojų dalyvavimo, kiekvieną iš svarbiausių iniciatyvių pabandysime aptarti atsižvelgiant į daugiausia diskusijų keliančius aspektus, tam, kad galėtume stebėti Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo kaitą.

2.1. Teisinės iniciatyvos iki Pasiūlymo dėl Europos privačiosios bendrovės statuto

Viena pirmųjų iniciatyvų, pateikusi realius pasiūlymus dėl galimo Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo, buvo 1998 metais Paryžiaus komercijos rūmų bei Prancūzijos verslo konfederacijos suburta Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Prancūzijos bei Nyderlandų akademikų ir

³⁷ Boucourechliev, J. *Pour une SARL européenne*. France: Presses universitaires de France, 1973.

³⁸ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 3.

³⁹ *History of the European Private Company (SPE) statute*. [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-15] <http://www.worker-participation.eu/Company-Law-and-CG/Company-Law/European-Private-Company-SPE/History>.

verslo atstovų sudaryta iniciatyvinė grupė, vadovaujama Jeanne Boucourechliev bei dr. Peter Hommelhoff. Ši iniciatyvinė grupė pirmą kartą parengė ir pateikė pasiūlymą dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.⁴⁰

Iniciatyvinės grupės parengtame pasiūlyme buvo pasisakyta prieš tarpnacionalinio pobūdžio taikymą, buvo nustatytas 25 000 eurų minimalus įstatinis kapitalas, taip pat buvo nustatyti ribojimai dėl galimybės bendrovėms turėti registruotą buveinę ir pagrindinę veiklos vietą skirtingose valstybėse narėse. Pasiūlyta darbuotojų dalyvavimo klausimams taikyti Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinės valstybės narės nacionalinės teisės nuostatas. Manome, kad iniciatyvinė grupė pateikė gana griežtą bei pakankamai nelankstų pasiūlymą dėl Europos privačiosios bendrovės nuostatų. Galbūt pagrindinė priežastis, paskatinusi pateikti būtent tokias Europos privačiosios bendrovės reisinio reguliavimo nuostatas, yra tai, jog iniciatyvinės grupės pasiūlymas greičiausiai buvo grįstas Vokietijos bendrovių teisės nuostatomis. Be kita ko, vienareikšmiškai buvo siekiama, kad nacionalinės verslo organizavimo formos neprarastų savo patrauklumo. Pavyzdžiui, 1998 metais perskaičius Vokietijos markės ir euro kurso santykį, minimalus įstatinis GmbH kapitalas buvo nustatytas būtent 25 000 eurų.⁴¹

Kaip vieną iš svarbesnių iniciatyvų verta paminėti 2002 metų kovą Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl Europos bendrovės statuto mažoms ir vidutinėms įmonėms, parengtą remiantis 2001 metais priimtu Statutu dėl Europos bendrovės.⁴² Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pabrėžė, jog pirmiausia Europos privačioji bendrovės statusas turėtų padėti sukurti tokį juridinį asmenį, kuris būtų orientuotas tiek į jau veikiančius juridinius, tiek į fizinius asmenis. Europos privačioji bendrovė turi būti lanksti bei pritaikyta įvairaus pobūdžio veiklos vykdymui, turėtų sudaryti galimybes paprastai keisti bendrovės vidinę struktūrą bei svarbiausia – Europos privačioji bendrovė turėtų būti tikras Europos verslo vienetas, tai reiškia, jog Europos privačioji bendrovė turėtų būti kildinama ne iš valstybės narės nacionalinio, o iš Europos Sąjungos teisinio reguliavimo.⁴³

Reikėtų sutikti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomone dėl taikytinos teisės, kadangi tik Europos Sąjungos teisės taikymas Europos privačiąją bendrovę padarys

⁴⁰ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 3-4.

⁴¹ *Euro. Auswirkung auf das Gesellschaftsrecht* [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-24]. http://www.ihk-kassel.de/solva_docs/euro_auswirkungen.pdf.

⁴² Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos bendrovės statuto mažoms ir vidutinėms įmonėms 2002/C 125/19. C 125, 27/05/2002.

⁴³ *Ibid.*

patrauklesne verslo organizavimo forma ir dėl tam tikrų klausimų vieningo teisinio reguliavimo daugiau prieinama mažoms ir vidutinėms įmonėms.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytą Europos privačiosios bendrovės viziją bei jai keliamus tikslus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pateiktoje nuomonėje dėl Europos bendrovės statuto mažoms ir vidutinėms įmonėms 3.2.1 punkte nurodė, jog šis statutas būtų skirtas veikloms, turinčioms tarpnacionalinį pobūdį. Šis pobūdis gali pasireikšti dviejų, skirtingose valstybėse narėse esančių, akcininkų veikimu arba netgi tik ateityje Europos Sąjungos lygmeniu planuojama vystyti ekonomine – ūkine veikla.⁴⁴ Pateiktoje nuomonėje nurodoma, kad Europos privačiosios bendrovės minimalus pasirašytasis įstatinis kapitalas turėtų būti 15 000 eurų. Šis įstatinis kapitalas, kaip įprastai, turėtų būti padalytas į akcijas, atitinkamai, kitos įstatinio kapitalo padalijimo galimybės neturėtų būti ribojamos.⁴⁵

Kalbant apie galimybę registruotos buveinės ir pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose Europos Sąjungos valstybėse narėse, 4.2.4. straipsnyje Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nurodė, jog Europos privačiosios bendrovės registruota buveinė bus Europos Sąjungoje, toje pačioje valstybėje narėje kaip ir jos pagrindinė verslo vieta. Tuo tarpu dėl darbuotojų dalyvavimo, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pateikė pasiūlymą statute įtvirtinti pragmatinį reguliavimą, suteikiantį galimybę darbuotojams įgyvendinti savo teises remiantis nacionalinės teisės nuostatomis, taip pirmiausia išvengiant sudėtingo teisinio reguliavimo unifikavimo.⁴⁶ Šiuo atveju reikėtų sutikti su pateikto reguliavimo pasiūlymu, kadangi, kaip jau minėta, nustatyta, jog Europos privačiosios bendrovės ir pagrindinė jos verslo vieta bus toje pačioje valstybėje narėje, o tai atitinkamai padės išvengti problemas, kuomet neretai, asmenys, siekiantys apeiti nepalankų teisinį reguliavimą, perkelia registruotos buveinės vietą į palankesnio teisinio reguliavimo valstybę narę.

2007 metais Europos Parlamentas rezoliucijoje su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos privačios bendrovės statuto⁴⁷ labai trumpai bei išsamiai nieko neanalizuodamas pateikė tik pagrindines gaires ir rekomendacijas dėl Europos privačiosios bendrovės požymių ir galimo teisinio reguliavimo. Šios rekomendacijos svarbiausias aspektas yra tai, jog būtent ši rekomendacija paskatino Europos Komisiją pradėti reglamento projekto rengimo procesą ir 2008 metais pateikti oficialų Pasiūlymą dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁴⁴ *Ibid.*

⁴⁵ *Ibid.*

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ Europos Parlamento 2006/2013(INI) rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos privačios bendrovės statuto.

Klausimų dėl tarpnacionalinio pobūdžio įgyvendinimo Europos privačiosios bendrovės statute Europos Parlamentas vienareikšmiškai neanalizavo, tačiau loginiu požiūriu aiškinant rekomendacijos įžanginę dalį, kurioje nurodyta, jog Europos privačioji bendrovė „Bendrijos teritorijoje galėtų būti steigama vieno ar keleto fizinių arba juridinių asmenų, kurių registruota buveinė yra nebūtinai toje pačioje valstybėje narėje“⁴⁸ galima daryti išvadą, jog aiškinant lingvistiškai, Europos privačiajai bendrovei neturėtų būti taikomas tarpnacionalinis pobūdis, kadangi nurodoma, jog Europos privačią bendrovę steigiantys juridiniai asmenys gali, tačiau neprivalo registruotą buveinę turėti skirtingose valstybių narių teritorijoje.

Analizuojant klausimą dėl galimybės bendrovės registruotą buveinę ir pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybių narių teritorijose, Europos Parlamentas šiuo klausimu nepateikė išsamios nuomonės ir tolimesnių rekomendacijų, tačiau, atsižvelgiant į tai, jog analizuojant kitus klausimus dėl Europos privačiosios bendrovės, Europos Parlamentas aptarė tik situacijas dėl registruotos buveinės, manytina, kad Europos Parlamento nuomone, registruotos buveinės ir pagrindinės verslo vietos išskyrimas turėtų būti negalimas.

Rezoliucijos 3 rekomendacijoje dėl minimalaus Europos privačiosios bendrovės įstatinio kapitalo, Europos Parlamentas nurodė, jog „Europos privačiosios bendrovės registruotas kapitalas turėtų būti padalytas į tam tikros nominalios vertės akcijas, bendrovės akcininkams priklausančios akcijos turėtų būti apvalinamos euro tikslumu, minimalaus kapitalo dydis turėtų būti 10 000 eurų“.⁴⁹ Tuo tarpu, dėl bendrovės darbuotojų dalyvavimo Europos Parlamentas nurodė, kad „taisyklės, susijusios su darbuotojų dalyvavimu priimant sprendimus, įtvirtintos valstybėje narėje, kurioje yra bendrovės registruota buveinė, turėtų būti taikomos paraleliai Bendrijos teisės nuostatomis.“⁵⁰

Taigi, Europos Parlamentas, oponuodamas ankstesnėms nuomonėms dėl Europos privačiosios bendrovės įstatinio kapitalo bei dėl darbuotojų dalyvavimui taikytinos teisės klausimų, pirmiausia pasiūlė mažesnę Europos privačiosios bendrovės įstatinio kapitalo dydį, taip vienareikšmiškai didinant šios verslo organizavimo formos patrauklumą mažoms ir vidutinėms įmonėms. Taip pat, buvo pasisakyta, jog klausimų dėl darbuotojų dalyvavimo reguliavimui neatsiejamai turėtų būti taikomos *acquis communautaire* ir nacionalinės teisės nuostatos, taip siaurinant valstybių narių nacionalinės teisės taikymą ir teisinį reguliavimą darant lankstesniu ir paprastesniu. Atsižvelgiant į tai, manome, jog ši Europos Parlamento rezoliucija ir joje pateiktos

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ *Ibid.*

⁵⁰ *Ibid.*

rekomendacijos vertintinos kaip vienos palankiausių iš visų prieš tai buvusių teisinių iniciatyvų dėl Europos privačiosios bendrovės.

Taigi, apibendrinant visas aukščiau minėtas teises iniciatyvas, galime daryti išvadą, jog teisinės iniciatyvos buvo kuriamos remiantis jau egzistavusių rinkoje verslo organizavimo formų pavyzdžiais, o ypač Vokietijos, Prancūzijos, todėl daugelis nuostatų, pavyzdžiui, minimalaus įstatinio kapitalo dydis, siūlant jį nustatyti 25 000 eurų arba 15 000 eurų, Europos privačiąją bendrovę darytų rinkoje vienareikšmiškai nepopuliaria ir nepatrauklia verslo organizavimo forma mažoms ir vidutinėms įmonėms, o pasiūlytas teisinis reguliavimas nepadėtų išspręsti „*shelf companies*“ problemos Jungtinėje Karalystėje, tiek ir kitose valstybėse narėse, kuriose teisinis reguliavimas, įskaitant ir įsisteigimo, minimalaus įstatinio kapitalo ir kitus klausimus, yra daug palankesnis. Todėl manytina, jog norint, kad Europos privačioji bendrovė turėtų pasisekimą ir būtų rinkoje plačiai taikoma verslo organizavimo forma, buvo būtina sukurti palankesnę teisinį reguliavimą. Greičiausiai įvertinusi tai, Europos Komisija 2008 metais parengė ir pateikė Pasiūlymą dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

2.2. Europos Komisijos Pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto

Europos Komisija, norėdama parengti geriausiai mažų ir vidutinių įmonių interesus atitinkantį teisės aktą, prieš pateikdama Pasiūlymą dėl Europos privačiosios bendrovės statuto⁵¹, savo iniciatyva atliko keletą tyrimų ir analizių dėl Europos privačiosios bendrovės reikšmės ir svarbos Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, taip pat dėl Europos privačiosios bendrovės statuto, jo įgyvendinimo galimybių Europos Sąjungoje.⁵² Remiantis šiose analizėse suformuluotomis išvadomis, galima teigti, jog pirmiausia Europos Komisija pritarė ankstesniuose pasiūlymuose bei iniciatyvose išdėstytai pozicijai, kad Europos Sąjungoje nėra jokios tinkamos juridinio asmens formos, kurios pagalba mažos ir vidutinės įmonės galėtų vystyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu.⁵³

Europos Komisijos atliktoje analizėje, dauguma tyrime dalyvavusių bendrovių, atsakydamos į klausimus dėl reikalingų investicijų, nurodė, jog Europos privačiosios bendrovės

⁵¹ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁵² *Synthesis of the Comments on the Consultation Document of the Internal Market and Services Directorate-General on a Possible Statute for a European Private Company* [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-20]. http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/consultation_report.pdf.

⁵³ *Ibid.* p. 4.

įstatinis kapitalas turėtų būti nustatytas kuo mažesnis. Tikslus skaičius, galintis atitikti mažų ir vidutinių įmonių interesus, nebuvo pateiktas. Visiškai priešingai, nei ankstesnėse teisinėse iniciatyvose, trys ketvirtadaliai apklaustųjų pasisakė, jog Europos privačiajai bendrovei turėtų būti suteikta galimybė savo registruotąją buveinę ir pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybėse narėse. Tuo tarpu, klausimuose dėl darbuotojų dalyvavimo teisinio reguliavimo tyrime dalyvavusių respondentų nuomonės išsiskyrė. Dalis apklaustųjų bendrovių nurodė, jog darbuotojų dalyvavimo reguliavimas Europos Sąjungos lygmeniu yra daug tinkamesnis, kita dalis apklaustųjų nurodė priešingai ir pasisakė, jog darbuotojų dalyvavimui turėtų būti taikomos valstybės narės, kurioje yra Europos privačiosios bendrovės buveinė, nacionalinės teisės nuostatos.⁵⁴

Taigi, Europos Komisija, atsižvelgusi į vykusių turimų rezultatus taip pat į kitas teises iniciatyvas, 2008 m. birželio 25 d. pateikė Pasiūlymą dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.⁵⁵ Kaip jau minėta aukščiau, šiuo pasiūlymu yra siekiama sukurti vienodas, paprastas ir lanksčias Europos Sąjungos bendrovių teisės nuostatas, pritaikytas specifiniams mažų ir vidutinių įmonių poreikiams, ir turinčias padėti padidinti mažų ir vidutinių įmonių konkurencingumą Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, palengvinant jų steigimosi ir veiklos sąlygas.⁵⁶ Atsižvelgiant į tai, Europos Sąjungos teisės nuostatomis turi būti reguliuojama kaip įmanoma daugiau svarbių klausimų, nacionaliniam teisiniam reguliavimui paliekant tik neesminius aspektus.

Šis teisės aktas yra sudarytas iš 48 straipsnių bei keleto priedų, numatančių kokius klausimai turi būti reguliuojami Europos privačiosios bendrovės įstatuose. Atitinkamai 4 straipsnis numato, jog Europos privačiajai bendrovei bus taikomos statuto nuostatos, taip pat įstatuose įtvirtintas reguliavimas ir tik tais atvejais, kuomet nė vienas iš minėtų teisės aktų nebus taikomas, Europos privačioji bendrovė bus reguliuojama registruotos buveinės valstybės narės nacionalinės teisės nuostatomis.

Atsižvelgiant į tai, jog „skirtingose teisinėse jurisdikcijose juridinio asmens koncepciją apibūdina vienodos penkios kategorijos: 1. Teisinis subjektiškumas; 2. Ribota civilinė atsakomybė; 3. Parduodamos akcijos arba kitos nuosavybės teisė į juridinį asmenį pagrindžiančios teisės; 4. Valdymo organams deleguotas juridinio asmens valdymo administravimas; 5. Investuotojo (arba

⁵⁴ *History of the European Private Company (SPE) statute*. [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-15]. <http://www.worker-participation.eu/Company-Law-and-CG/Company-Law/European-Private-Company-SPE/History>.

⁵⁵ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁵⁶ *Ibid.*

juridinio asmens dalyvio) nuosavybė,⁵⁷ Europos privačiąją bendrovę galima apibrėžti kaip juridinį asmenį, kuris, tinkamai įsteigtas, turi civilinį teisinį veiksnumą ir teisnumą, taip galintis savarankiškai dalyvauti civiliniuose teisiniuose santykiuose, prisiimant teises ir pareigas, taip pat turintį savo įstatinį kapitalą, padalytą į akcijas, ribojančias juridinio asmens dalyvių, nuosavybės teise akcijas valdančių, atsakomybės dydį nominalia jų verte, taip pat turintį savo valdymo organus, kurių pagalba prisiima bei įgyvendina savo teisės ir pareigas.

Kaip jau minėta, juridinis asmuo teisinį subjektiškumą – veiksnumą ir teisnumą, įgyja nuo tinkamo jo įregistravimo momento. Remiantis Europos Komisijos pateikto pasiūlymo 5 straipsnyje įtvirtintu reguliavimu, Europos privačioji bendrovė gali būti įsteigta *ex nihilo*, pertvarkant arba skaidant jau veikiančias bendroves, ar jas jungiant.⁵⁸ Taigi, Europos privačiosios bendrovės steigimo būdai yra neribojami. Be kita ko, jokių ribojimų nėra numatoma steigiantiems subjektams, atsižvelgiant į tai, Europos privačioji bendrovė gali būti steigiama tiek vieno, tiek ir keleto steigėjų – fizinių ir juridinių asmenų, įsteigtų bei veikiančių, remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos 54 straipsniu.⁵⁹

Lyginant su galiojusių kitų viršnacionalinių verslo organizavimo formų teisiniu reguliavimu, viena didžiausių Europos Komisijos pasiūlyme įtvirtintų teisinio reguliavimo naujovių – nenumatomas tarpnacionalinio pobūdžio elemento būtinumas. Atitinkamai, Europos privačioji bendrovės gali veikti išimtinai vienos valstybės narės teritorijoje bei nevykdyti ir neplanuoti vykdyti ateityje jokios veiklos Europos Sąjungos lygmeniu. Nustačius tokį teisinį reguliavimą, kyla klausimas dėl Europos privačiosios bendrovės kaip verslo organizavimo formos tikslingumo, kadangi, kaip jau minėta, valstybių narių nacionalinėje teisėje yra labai daug ir įvairių verslo organizavimo formų, suteikiančių galimybę tinkamai vystyti veiklą valstybėje narėje, atitinkamai, tokiu atveju, viršnacionalinė verslo organizavimo forma vienareikšmiškai nėra reikalinga.

Europos privačiosios bendrovės steigimui bus taikomos Pirmosios tarybos direktyvos⁶⁰ nuostatos, pateikiant tam tikrus reikalavimus, palengvinsiančius Europos privačiosios bendrovės steigimą. Pavyzdžiui, nustatyta, jog Europos Komisijos pasiūlyme yra pateikiamas baigtinis

⁵⁷ Pakalniškis, V. Gumuliauskienė, L. Dambrauskaitė, A. et. al. *Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas: pirmieji dešimt galiojimo metų*. Mykolo Romerio universitetas: Vilnius, 2013. p. 274.

⁵⁸ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁵⁹ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija C 115/47.

⁶⁰ Pirmoji Tarybos direktyva 68/151/EEB 1968-03-09 dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo.

dokumentų ir duomenų sąrašas, nurodant kokių tiksliai dokumentų Europos privačiosios bendrovės įregistravimui valstybės narės gali reikalauti.⁶¹ Tačiau, nepaisant to, atkreiptinas dėmesys, jog yra daromas skirtumas tarp Europos privačiosios bendrovės steigimo *ex nihilo* bei steigimo ją pertvarkant, jungiant arba skaidant. Europos Komisijos pasiūlyme įtvirtintu reguliavimu numatoma, jog antru atveju: steigiant bendrovę pertvarkant jungiant ar skaidant, turėtų būti taikomos valstybių narių nacionalinės teisės nuostatos. Manytina, kad toks teisinis reguliavimas nebus aiškus ir lankstus, o Europos privačiosios bendrovės reguliavimo siekis – panaikinti visus esančius skirtumus tarp valstybių narių nacionalinės teisės nuostatų, taip sukuriant unifikuotą teisinį reguliavimą, ir pirmiausia ekonomiškai palankų mažoms ir vidurinėms įmonėms, manytina, jog nebus pasiektas.

Siekiant palengvinti įmonių veiklos pradžios sąlygas, Europos Komisijos pasiūlyme iš pradžių buvo nustatytas vienareikšmiškai liberalus ir inovatyvus teisinis reguliavimas, numatantis, jog minimalus Europos privačiosios bendrovės įstatinis kapitalas bus 1 euras. Europos Komisijos pasiūlymu buvo atitolta nuo tradicinės koncepcijos, pagal kurią didelio įstatinio kapitalo reikalavimas laikomas kreditorių apsauga.⁶² Laikomasi nuomonės, jog praktikoje neretai įstatinio kapitalo dydis nebeįvardijamas esminiu kreditoriaus interesus užtikrinančiu aspektu. Didelis dėmesys yra kreipiamas į bendrovių pinigų srautus, kreditingumą ir kitus aspektus. Taip pat, neretai yra teigiama, jog minimalaus įstatinio kapitalo dydis galėtų būti įvardijamas kaip prevencinė priemonė, padedanti išvengti tinkamai verslo vystymo aplinkybių nevertinančių subjektų, neatsakingai steigiančių įmones, kurios po trumpo laiko tampa nemokios ir, atitinkamai, yra likviduojamos. Reikėtų sutikti su šia nuomone, jog vis dėlto didelis įstatinio kapitalo reikalavimas padeda išvengti šių neatsakingų asmenų dalyvavimo civilinėje apyvartoje, tačiau minimalaus įstatinio kapitalo dydis, šiuo atveju, būtų tik viena iš priemonių, kurias valstybės narės galėtų nustatyti, taip užtikrinat visų keliamų tikslų tinkamą įgyvendinimą.

Atitinkamai, Europos Komisijos pasiūlyme nėra nustatyta griežto teisinio reguliavimo dėl bendrovės akcijų apmokėjimo taip pat Pasiūlymu dėl Europos privačiosios bendrovės statuto neribojama akcininkų steigėjų teisė spręsti dėl įnašo už akcijas rūšies, steigiant Europos privačiąją bendrovę ar didinant jos įstatinį kapitalą. Šie klausimai turėtų būti reguliuojami bendrovės įstatuose numatant, ar steigėjai įnašus turi sumokėti pinigais ar padengti natūra. Be kita ko, yra leidžiama laisvai nuspręsti, koks nekilnojamas turtas, teisės, paslaugos ir kita bus laikomos įnašais už akcijas ir kada šis įnašas turi būti sumokėtas arba pateiktas.

⁶¹ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁶² *Ibid.*

Kartu prie pagrindinių Europos privačiosios bendrovės požymių, pateiktų aukščiau, galima paminėti, jog Europos Komisijos pateiktame pasiūlyme, be kita ko, pažymima, jog Europos privačiosios bendrovės akcijomis negalima prekiauti viešai, jos negali būti siūlomos visuomenei. Šiuo atveju, diskusijų kelia klausimas dėl akcijų siūlymo visuomenei. Reikėtų sutikti su prof. S. Katuokos bei V. Česnulevičiūtės nuomone, jog sąvokos „viešas“ nepateikimas Europos Komisijos pasiūlyme vienareikšmiškai yra vertinama kaip spraga, galinti sukelti daug neaiškumų, todėl sąvokos, nurodančios, kokie atvejai yra laikomi viešu platinimu, išskiriant platinimą bendrovės akcininkams, esamiems ir buvusiems bendrovės darbuotojams bei kreditoriams, išaiškinimas šiame kontekste, yra būtinas.⁶³

Analizuojant Europos Komisijos pasiūlymą šio skyriaus kontekste, svarbu pažymėti, jog remiantis Europos Komisijos pasiūlymo 7 straipsnyje išdėstytu reguliavimu, „SPE (*aut. pastaba*: Europos privačioji bendrovė) nėra niekaip įpareigota centrinę administraciją arba pagrindinę verslo vietą turėti valstybėje narėje, kurioje yra jos registruotoji buveinė. Taigi, Europos Komisija, atsižvelgusi į Europos Teisingumo Teismo praktiką *Centros* byloje⁶⁴, pateiktame Pasiūlyme suteikė galimybę turėti Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinės vietą bei jos pagrindinę verslo vietą skirtingų valstybių narių teritorijose.

Tuo tarpu, Europos Komisijos pasiūlyme dėl darbuotojų dalyvavimo reglamentavimo nustatyta, jog darbuotojų dalyvavimui bus taikomos valstybių narių nacionalinės teisės nuostatos, galiojančios Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinės valstybėje narėje. Valstybės narės nacionalinės teisės nuostatos tarptautinių susiliejimų bei Europos privačiosios bendrovės buveinės perkėlimo atvejais turėtų būti taikomos kartu su Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas⁶⁵ nuostatomis. Kaip teigia Europos Komisija, šiuo požiūriu Europos privačioji bendrovė nebus patrauklesnė ar palankesnė viršnacionalinė verslo organizavimo forma nei nacionalinėje teisėje veikiantys juridiniai asmenys. Tačiau, didžiausia diskusija šiuo atveju kyla analizuojant darbuotojų dalyvavimo teisių apimtį bei šių teisių faktines įgyvendinimo galimybes, kadangi, kaip jau minėta aukščiau, Europos Komisijos pasiūlymo 7 straipsnio 2 dalis suponuoja galimybę Europos privačiosios bendrovės registruotą buveinę bei pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybėse narėse, taigi, šiuo atveju,

⁶³ Katuoka, S. Česnulevičiūtė, V. European private company: Perspectives of legal regulation. *Jurisprudencija*. 2012, 19(1).

⁶⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. kovo 9 d. sprendimas byloje Nr. C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*.

⁶⁵ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB 2005-10-26 dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas.

yra galimybė perkelti Europos privačiosios bendrovės registruotą buveinę į bet kurią kitą Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės valstybę narę, pavyzdžiui, į Didžiąją Britaniją ar Lietuvą, kuriose darbuotojų dalyvavimo nuostatos pradėtos taikyti tik įgyvendinus Dešimtąją direktyvą,⁶⁶ taip tik minimaliai užtikrinant darbuotojų dalyvavimo teisių įgyvendinimą, ir apeinant darbuotojams suteiktą darbuotojų dalyvavimo teisių, kurias jiems pagrindinės verslo vienos valstybės narės, pavyzdžiui, Vokietijos nacionalinės teisės nuostatos suteiktą, o neįvykus deryboms, kaip tai numato Dešimtoji direktyva,⁶⁷ darbuotojų dalyvavimui bus taikomos registruotos buveinės valstybės narės nacionalinės teisės nuostatos, įgyvendinimą. Taigi, taip sukuriama galimybė perkelti registruotą buveinę į bet kurią kitą valstybę narę, apeinant taikytiną reguliavimą, ir pažeidžiant darbuotojams suteikiamas teises. Akivaizdu, jog asmenys, pageidaujantys apeiti numatytą teisinį reguliavimą, turės realią ir teisėtą galimybę tą padaryti perkeltiant Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinės vietą į palankesniu bendrovių teisės reguliavimu pasižyminčią valstybę narę, pagrindinę verslo vietą paliekant mažiau palankioje valstybėje narėje. Savaiame suprantama, *Centros*⁶⁸ byloje Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nurodė, jog bet kokie ribojimai, iš esmės trukdantys asmenims įgyvendinti laisvo įsisteigimo teisę, yra draudžiami, tačiau tuo pačiu valstybėms narės suteikiama teisė, nustatyti tokį reguliavimą, kurio pagalba būtų ribojamas fiktyvus steigimasis Europos Sąjungoje, siekiant apeiti galiojantį teisinį reguliavimą. Nepaisant to, manytina, jog valstybės narės negalės ir neturės pakankamų priemonių užtikrinti tinkamą teisinio reguliavimo taikymą dėl ypatingai plataus ribojimų draudimo aiškinimo, suformuluoto *Gebhart*⁶⁹ byloje, nurodant, jog draudžiami visi ribojimai, kurie tiek tiesiogiai, tiek ir potencialiai, gali riboti arba daryti mažiau patrauklų teisių įgyvendinimą Europos Sąjungoje.

Savaiame suprantama, reikėtų atsižvelgti į šio reguliavimo šalininkų argumentus, teigiančius, jog net ir šiuo metu yra galimybė nepaisyti valstybėje narėje galiojančio teisinio reguliavimo, kuriuo darbuotojams yra suteikiamos dalyvavimo teisės, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika dėl laisvo įsisteigimo (Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinės redakcijos 54 straipsnis⁷⁰)⁷¹, tačiau nepaisant to, manytina, jog šiuo atveju pirmiausia kyla priešprieša tarp Europos privačiosios bendrovės steigimui keliamų tikslų bei Europos

⁶⁶ *Ibid.*

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. kovo 9 d. sprendimas byloje Nr. C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*.

⁶⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1995 m. lapkričio 30 d. sprendimas byloje Nr. C-55/94, *Reinhard Gebhardt v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori de Milano*.

⁷⁰ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija C 115/47.

⁷¹ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 382.

Komisijos faktiškai siūlomo įtvirtinti teisinio reguliavimo. Europos privačiosios bendrovės svarba, kaip pranašesnio ir tinkamesnio verslo organizavimo modelio Europos Sąjungos bendrosios rinkos lygmeniu, kuomet eliminuojama nacionalinės teisės nuostatų išmanymo būtinybė, taip Europos privačiąją bendrovę darant palankesniu verslo organizavimo modeliu mažoms ir vidutinėms įmonėms, yra plačiai deklaruojama. Taip pat pabrėžiama, jog Europos privačioji bendrovė gali padėti išspręsti „shelf companies“ problemą, ypač aktualią palankesniu teisiniu reguliavimu pasižyminčiose valstybėse narėse, pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje, kurioje, remiantis 2013 m. spalio 23 d. duomenimis,⁷² veikia net 1,4 milijono ribotos atsakomybės bendrovių, iš kurių net 56,5 procento turi tik vieną darbuotoją ir tai yra 100 000 daugiau, lyginant su 2012 metais, savaiame suprantama, ne visos šios bendrovės yra fiktyvios, arba nurodoma, jog po sprendimo priėmimo *Centros*⁷³ byloje, Didžiojoje Britanijoje įsteigtų bendrovių skaičius nuo 3 460 pakilo iki 22 970 bendrovių, taigi padidėjo net 560 procentų.⁷⁴ Tačiau, toks teisinis reguliavimas, kuomet daugelis svarbių klausimų paliekama valstybių narių nacionaliniam teisiniui reguliavimui, vienareikšmiškai nepadės pasiekti Europos privačiosios bendrovės reguliavimui keliamų tikslų, kadangi asmenys, pageidaujantys steigti Europos privačiąją bendrovę, ieškos palankesnio valstybių narių teisinio reguliavimo ir ten steigs Europos privačiąją bendrovę, pagrindinę verslo vietą išlaikydami mažiau palankesnėje valstybėje narėse. Atitinkamai, vos tik pateikus Pasiūlymą dėl Europos privačiosios bendrovės statuto buvo akivaizdu, jog kils daug diskusijų dėl teisinio reglamentavimo ir jau tada buvo aišku, kad darbuotojų dalyvavimo klausimas bus pagrindinis aspektas, stabdantis Europos privačiosios bendrovės statuto priėmimą.

Taigi, apibendrinant galima teigti, jog Europos Komisija pasiūlymu pateikė pakankamai lankstų ir pakankamai palankų teisinį reguliavimą, suteikiantį dideles galimybes mažoms ir vidutinėms įmonėms vystyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu, nustatytas minimalaus įstatinio kapitalo dydis – 1 euras nebūtų reikalavęs didelių investicijų ir būtų daręs Europos privačiąją bendrovę pakankamai konkurencinga verslo organizavimo forma, o tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, lyginant su Vokietijos, Austrijos ar Šveicarijos „GmbH“, netgi žymiai konkurencingesne ir patrauklesne. Tačiau tuo pačiu, nebuvo tinkamai ir visapusiškai įvertintos teisinio reguliavimo

⁷² *Statistic release of Department for Business Innovation & Skills „Business population estimates for the UK and Regions 2013“* [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-05]. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/254552/13-92-business-population-estimates-2013-stats-release-4.pdf.

⁷³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. kovo 9 d. sprendimas byloje Nr. C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs-og Selskabsstyrelsen*.

⁷⁴ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 45.

tinkamo įgyvendinimo galimybės darbuotojų dalyvavimo klausimu ir kita, kuomet keletas esminių Europos privačiosios bendrovės aspektų bus reguliuojami nacionalinės teisės, o ne *acquis communautaire* nuostatomis, taip sudarant galimybę apeiti teisiniu reguliavimu keliamus tikslus ir siekius.

2.3. Vėlesni pasiūlymai dėl Europos privačiosios bendrovės statuto

Iki pat 2011 metų vyko diskusijos dėl Europos privačiosios bendrovės. Iš viso buvo pateiktos net aštuonios skirtingos nuomonės ir atlikti net septyni Europos Komisijos pasiūlymo pataisymai dėl Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo. Išanalizavus juos, akivaizdu, jog daugiausia diskusijų kėlė klausimas dėl darbuotojų dalyvavimo bei minimalaus įstatinio kapitalo dydžio. Atsižvelgiant į ribotą magistro baigiamojo darbo apimtį, šiame skyrelyje bus aptarti tik esminiai pasiūlymai dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

Prancūzijos pirmininkavimo Europos Tarybai metu, 2008 metų antrąjį pusmetį, pirmą kartą buvo pradėtos konstruktyvios diskusijos dėl Europos Komisijos pasiūlymo bei šiame pasiūlyme išdėstyto teisinio reguliavimo modelio. Vykusių oficialių derybų metu, buvo pateiktas Pirmininkaujančios valstybės narės kompromisinis Pasiūlymas dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.⁷⁵ Šiame pasiūlyme nuostatos dėl minimalaus įstatinio kapitalo dydžio bei tarpnacionalinio pobūdžio liko nepakeistos. Didžiausias diskusijos tuo metu kilo dėl darbuotojų dalyvavimo. Susisteminus pagrindines nuomones, pasiūlyta darbuotojų dalyvavimui taikyti registruotos buveinės valstybės narės teisę, o tarptautinių susiliejimų bei buveinės perkėlimo atveju – specialias Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas,⁷⁶ nuostatas. Esminis skirtumas, tarp Europos Komisijos pasiūlyme išdėstyto teisinio reguliavimo ir Prancūzijos pirmininkavimo kompromisinio pasiūlymo – privalomos derybos perkeliant registruotą buveinę. Neįvykus deryboms, bus taikomos priimančios valstybės narės nacionalinės teisės nuostatos, taip net viena trečioji Europos privačiosios bendrovės darbuotojų, prieš perkeliant Europos privačiosios bendrovės buveinę į kitą valstybę narę turėjusių dalyvavimo teisių, jų nebeteks.⁷⁷ Taigi, buvo akivaizdu, kad valstybės narės, kuriose darbuotojams suteikiamos dalyvavimo teisės, vienareikšmiškai nesutiks su tokiu teisiniu reguliavimu ir ši Prancūzijos pirmininkavimo kompromisinio pasiūlymo redakcija nebus paskutinė.

⁷⁵ Prancūzijos pirmininkaujančios valstybės narės kompromisinis pasiūlymas 2008/0130 (CNS) 2008-12-11 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁷⁶ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB 2005-10-26 dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas.

⁷⁷ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 383.

2009 m. kovo 10 d. Europos Parlamentas priėmė Teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.⁷⁸ Siekiant sudaryti sąlygas įmonėms išnaudoti visą vidaus rinkos potencialą, Europos Parlamento nuomone, turėtų būti suteikta galimybė registruotąją buveinę ir pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybėse narėse ir perkelti registruotąją buveinę iš vienos valstybės narės į kitą tiek kartu perkeliant centrinę administraciją arba pagrindinę verslo vietą, tiek ir jos neperkeliant.⁷⁹ Taigi, priešingai nei 2007 metų vasarį pateiktoje Rezoliucijoje su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos privačios bendrovės statuto⁸⁰, Europos Parlamento pasiūlyme asmenims buvo suteikta galimybė Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinę bei pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybių narių teritorijose.

Atitinkamai, buvo nustatytas tarpnacionalinio pobūdžio reikalavimas, kuris galėtų būti įgyvendinamas alternatyviais požymiais: 1. Ketinimas vykdyti tarpvalstybinį verslą ar tarpvalstybinis bendrovės tikslas; 2. Tikslas vykdyti didelę dalį veiklos daugiau nei vienoje valstybėje narėje; 3. Įmonės yra įvairiose valstybėse narėse; arba 4. Kitoje valstybėje narėje registruota patronuojančioji įmonė.⁸¹ Europos Parlamentas pažymėjo, jog Komisija ir valstybės narės, nepažeisdamos registravimo reikalavimų, per dvejus metus nuo registravimo datos turėtų atlikti *ex post* kontrolę, siekdamas patikrinti, ar Europos privačiosios bendrovė yra reikalaujamo tarpvalstybinio pobūdžio,⁸² taip nustatydamas pareigą Europos Komisijai bei valstybėms narėms tikrinti, kaip įgyvendinamas tarpnacionalinio pobūdžio reikalavimas.

Svarbu atkreipti dėmesį, jog Europos Parlamentas pirmą kartą nustatė minimalaus įstatinio kapitalo diferencijavimą, nustatydamas, kad minimalus įstatinio kapitalo dydis yra 1 euras, tais atvejais, kuomet Europos privačiosios bendrovės įstatuose reikalaujama, kad vykdomasis valdymo organas pasirašytų mokumo patvirtinimą, kuriame nurodoma, kad Europos privačioji bendrovė galės įgyvendinti savo finansinius įsipareigojimus, vykdytinus esant įprastai verslo eigai. Jeigu įstatuose toks reikalavimas neįtvirtintas, Europos Parlamentas pasiūlė nustatyti 8 000 eurų dydžio minimalų įstatinį Europos privačiosios bendrovės kapitalą.⁸³

⁷⁸ Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija COM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS) 2009-03-10 dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁷⁹ *Ibid.*

⁸⁰ *Ibid.*

⁸¹ *Ibid.*

⁸² *Ibid.*

⁸³ *Ibid.*

Lygiai taip pat, Europos Parlamentas, atsižvelgdamas į ankstesnes diskusijas, suformulavo kriterijus darbuotojų dalyvavimo teisių įgyvendinimui. Jau 2007 metų Rezoliucijoje Europos Parlamentas nurodė, jog darbuotojų dalyvavimui turėtų būti taikomos valstybės narės nacionalinės teisės bei Europos Sąjungos teisės nuostatos. Tokios pozicijos buvo laikytasi ir šioje Europos Parlamento rezoliucijoje. Buvo pasiūlyta darbuotojų dalyvavimo teises reglamentuoti valstybės narės, kurioje yra Europos privačiosios bendrovės registruotoji buveinė, teisės aktais ir tik tuo atveju, kai tam tikra dalis Europos privačiosios bendrovės darbuotojų nuolat dirba valstybėje narėje, kurioje darbuotojams suteikiamų dalyvavimo teisių apimtis didesnė nei buveinės valstybėje narėje, turėtų būti pradėtos derybos su darbuotojais dėl bendros dalyvavimo sistemos, būtent šiuo atveju, kaip ir ankstesniuose pasiūlymuose, *mutatis mutandis* turėtų būti taikomos atitinkamos 2001 m. spalio 8 d. Tarybos direktyvos 2001/86/EB, papildančios Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus⁸⁴ bei Tarptautinių jungimūsi direktyvos⁸⁵ nuostatos⁸⁶. Esminis skirtumas nuo ankstesnių pasiūlymų yra tai, jog Europos Parlamentas nustatė net keturias skirtingas situacijas, kuomet Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinės valstybės narės teisės nuostatos turėtų būti taikomos. Paminėtina, jog atsižvelgus į *Davignon Group Report*⁸⁷ pirmą kartą buvo suformuluotas „before-and-after“ principas (liet. „prieš ir po“ principas), numatantis, jog, jeigu perkeliant Europos privačiosios bendrovės buveinę iš vienos valstybės narės teritorijos į kitą darbuotojams buvo suteikiamos dalyvavimo teisės, tokios teisės turi būti suteikiamos ir po Europos privačiosios bendrovės buveinės perkėlimo į kitą valstybę narę.

2.3.1. Švedijos pirmininkavimo kompromisiniai pasiūlymai dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto

Švedijos pirmininkavimo laikotarpiu antrajame 2009 metų pusmetyje, lapkričio mėnesį, buvo suformuluoti trys kompromisiniai pasiūlymai dėl Europos privačiosios bendrovės, kuriais buvo

⁸⁴ Tarybos direktyva 2001/86/EB 2011-10-08 papildanti Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimant sprendimus (OJ L 294, 10/11/2001).

⁸⁵ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB 2005-10-26 dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas.

⁸⁶ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁸⁷ *Worker Involvement: Davignon Group Final Report Nr. IP/97/396* [interaktyvus]. 1997-05-13 [prisijungta: 2014-03-15].

http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CDMQFjAB&url=http%3A%2F%2Feuropa.eu%2Frapid%2Fpress-release_IP-97-396_en.pdf&ei=ZgEoU6WpJ-u6ygOnrYKIAw&usg=AFQjCNHvk-fizIRVfyJEQBnMxUUNbMm8g&sig2=kvsttF4L7UzxxBILMY6BaA.

siekiami padėti susitarti valstybėms narėms dėl Europos privačiosios bendrovės statuto bei esminių reglamentavimo principų.

Susisteminius vykusias diskusijas dėl galimo teisinio reguliavimo, pirmame Švedijos pirmininkavimo kompromisiniame Pasiūlyme dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto tarpnacionalinio pobūdžio reikalavimas Europos privačioje bendrovėje buvo taikomas, numatant, kad tarpnacionalinis pobūdis gali pasireikšti: 1. Ketinimu ateityje vykdyti veiklą kitoje nei Europos privačiosios bendrovės įsisteigimo valstybėje narėje; 2. Europos privačiosios bendrovės įstatuose nustatytas ketinimas vystyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu; 3. Atstovybių ir filialų steigimas kitose valstybėse narėse; 4. Europos privačiosios bendrovės dalyviai reziduoja ar yra deklaravę gyvenamąją vietą keliose valstybėse narėse arba kitoje nei Europos privačiosios bendrovės registruota buveinė.⁸⁸

Šiame Pasiūlyme buvo dar kartą sugrįžta prie reguliavimo, numatančio, jog Europos privačiosios bendrovės minimalus įstatinis kapitalas turėtų būti 1 euras. Tačiau, lygiai taip pat valstybėms narėms buvo suteikta teisė pačioms nuspręsti dėl minimalaus įstatinio kapitalo dydžio, numatant, jog Europos privačiosios bendrovės įstatinis kapitalas neturėtų būti didesnis nei 8 000 eurų. Pabrėžtina, jog pirmame Švedijos pirmininkavimo pasiūlyme buvo nustatyta mažesnė – 6 000 eurų suma.⁸⁹ Manytina, jog šiuo atveju nustatytas reguliavimas, diferencijuojantis Europos privačiosios bendrovės įstatinio kapitalo dydį, turėtų būti pateisinamas, kadangi Švedijos pirmininkavimo pasiūlymuose buvo nustatomos visiškai naujos nuostatos dėl galimybės išskirti Europos privačiosios bendrovės registruota buveinę bei jos pagrindinę verslo vietą. Atitinkamai, pateiktas teisinio reguliavimo modelis nesudaro asmenims galimybės apeiti teisinį reguliavimą.

Grįžtant prie registruotos buveinės ir pagrindinės verslo vietos išskyrimo, pirmiausia, tokios galimybės apskritai nebuvo numatyta ir tik vėlesnių diskusijų metu, tokiam draudimui numatytos tam tikros išimtys. Toks teisinis reguliavimas buvo grindžiamas tuo, jog panaikinus išskyrimo galimybę, bus užkirstas kelias tam tikrų nuostatų, o ypač nuostatų dėl darbuotojų dalyvavimo, apėjimui, taikant palankesnes registruotos buveinės valstybės narės nuostatas. Galutiniame – trečiajame, Švedijos pirmininkavimo kompromisiniame pasiūlyme buvo šiek tiek sumažintos tokio draudimo ribos, nustatant, jog registruotos buveinės ir pagrindinės verslo vietos išskyrimas yra negalimas dviejų metų pereinamuoju laikotarpiu. Pasibaigus šiam pereinamajam

⁸⁸ Švedijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 2008/0130 (CNS) 2009-11-27 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁸⁹ *History of the European Private Company (SPE) statute*. [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-15]. <http://www.worker-participation.eu/Company-Law-and-CG/Company-Law/European-Private-Company-SPE/History>.

laikotarpiui, valstybėms narėms yra suteikiama teisė pačioms nustatyti savo nacionaliniuose teisės aktuose nuostatas dėl galimybės registruotą buveinę bei pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose Europos Sąjungos valstybėse narėse.⁹⁰ Manytina, jog toks Švedijos pirmininkavimo pasiūlymas vienareikšmiškai nesukurs aiškaus ir paprasto teisinio reguliavimo šiuo klausimu. Valstybės narės, kuriose bendrovių teisės nuostatos nėra tokios palankios, apribos tokias galimybes, o tai, atitinkamai, turės įtakos Europos privačiosios bendrovės steigimuisi šių valstybių narių teritorijose, tačiau tuo pačiu, reikia sutikti su tuo, jog tokios išimties nustatymas padės užtikrinti tam tikrų nuostatų tinkamą vykdymą ir padės pasiekti tuos tikslus, kuriuos teisės aktų leidėjas priimtais teisės aktais norėjo pasiekti.

Remiantis pasiūlymo tekstu, darbuotojų dalyvavimas turėtų būti reguliuojamas valstybės narės nacionalinės teisės nuostatomis, numatant panašius reikalavimus, kaip tai buvo suformuluota Europos Parlamento rezoliucijoje⁹¹. Buvo nustatyta, jog tuo atveju, kai per tris mėnesius nuo Europos privačiosios bendrovės įsteigimo dienos, bendrovėje dirba bent 1 000 darbuotojų, iš kurių bent pusė, t. y. 500, nuolat dirba valstybėje narėje, kurioje darbuotojams suteikiama daugiau dalyvavimo teisių nei registruotos buveinės valstybėje narėje, bendrovė turėtų pradėti derybas su darbuotojais dėl bendros Europos privačiosios bendrovės darbuotojų dalyvavimo sistemos. Lygiai taip pat, kaip ir Europos Parlamento teisėkūros rezoliucijoje dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės,⁹² nustatytas „*before-and-after*“ principo taikymas. Taigi, galima daryti išvadą, jog Švedijos pirmininkavimo kompromisiniai pasiūlymai apibendrino vykusias diskusijas ir pateikė visiškai naują požiūrį Europos privačiosios bendrovės statuto klausimais. Savaime suprantama, tam tikri reguliavimo aspektai galėtų būti vertinami priešingai, tačiau tuo pačiu, yra pakankamai daug nuostatų, kurios vienareikšmiškai yra teigiamos ir galinčios padėti sukurti itin palankų teisinį reguliavimą, kurio pagalba mažos ir vidutinės įmonės galėtų tinkamai pasinaudoti galimybe vystyti veiklą Europos Sąjungos lygmeniu.

2.3.2. Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniai pasiūlymai dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto

Vengrijos pirmininkavimo Europos Tarybai metu nuo 2011 metų kovo iki 2011 metų birželio taip pat buvo pateikti trys Pirmininkaujančios valstybės narės kompromisiniai pasiūlymai.

⁹⁰ Švedijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 2008/0130 (CNS) 2009-11-27 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁹¹ Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija COM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS) 2009-03-10 dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁹² *Ibid.*

Svarbu paminėti, jog po šių pasiūlymų, jokie kiti Europos Komisijos Pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto pakeitimai nebuvo atlikti, taigi Vengrijos pirmininkavimo Europos Tarybai vykusių diskusijų metu atlikti pataisymai, šiuo metu yra galutiniai.

Pirmame Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniame Pasiūlyme dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto teisinis reguliavimas dėl tarpnacionalinio pobūdžio liko nepakeistas. Taikomos Švedijos pirmininkavimo kompromisiniame Pasiūlyme išdėstytos nuostatos, numatančios tarpnacionalinio pobūdžio taikymo būtinybę bei tiksliai įtvirtinančios, kokie atvejai bus laikomi tinkamai įgyvendinančiais tarpnacionalinio pobūdžio reikalavimą.

Nuostatos dėl minimalaus įstatinio kapitalo reikalavimo buvo suformuluotos pirmame Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniame Pasiūlyme dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.⁹³ Šios liko nepakeistos. Šiame Pasiūlyme buvo laikomasi Švedijos pirmininkavimo pasiūlymo reguliavimo modelio, numatančio, jog Europos privačiosios bendrovės minimalus įstatinis kapitalas bus 1 euras, tačiau tuo pačiu, suteikiant valstybėms narėms teisę nustatyti ir didesnę minimalaus įstatinio kapitalo dydį Europos privačiosios bendrovėms, steigiamoms jų valstybių narių teritorijoje. Kompromisiniame pasiūlyme buvo numatytas 8 000 eurų minimalaus įstatinio kapitalo dydis, draudžiant valstybėms narėms nustatyti didesnę. Be kita ko, Europos Komisija buvo įpareigota po dviejų metų išanalizuoti leidimo valstybėms narėms nustatyti skirtingą minimalaus įstatinio kapitalo dydžio reikalavimo įtaką ir tokio skirtingo reguliavimo naudą. Manytina, jog toks teisinis reguliavimas yra vienareikšmiškai kompromisinis, kuriuo buvo stengiamasi suderinti visų valstybių narių interesus, tačiau tuo pačiu ši, valstybėms narėms suteikta diskrecijos teisė pačioms nustatyti minimalaus įstatinio kapitalo dydį, vienareikšmiškai suponuos situaciją, kuomet asmenys, ketinantys steigti Europos privačiąją bendrovę rinksis palankesnę teisinį reguliavimą, ypačingai tose valstybėse narėse, kuriose bendrovių teisės nuostatos yra daugiau palankios.

Įdomu pastebėti, jog pirmame Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniame pasiūlyme dėl galimybės Europos privačiosios bendrovės registruotos buveinės vietą bei pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybėse narėse, buvo sutikta su prieš tai buvusiu Švedijos pirmininkavimo pateiktu pasiūlymu, nesuteikiant galimybės registruotą buveinę ir pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybių narių teritorijose, bei skirtingai, nei ankstesniame pasiūlyme – nustatant trijų

⁹³ Vengrijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 8084/11 2008/0130(CNS) 2011-03-25 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

metų pereinamąjį laikotarpį.⁹⁴ Tačiau, paskutiniame Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniame pasiūlyme⁹⁵ buvo nustatytas pakankamai abstraktus reguliavimas, numatant, jog, atsižvelgiant į taikomą valstybės narės nacionalinį teisinį reguliavimą, Europos privačiosios bendrovės registruota buveinė ir pagrindinė verslo vieta bus Europos Sąjungoje. Taigi iš esmės, buvo nustatyta, jog klausimas dėl galimybės Europos privačiosios bendrovės registruotą buveinę bei pagrindinę verslo vietą turėti skirtingose valstybių narių teritorijose bus reguliuojamas nacionalinės teisės normomis.

Vengrijos pirmininkavimo kompromisiniuose pasiūlymuose taip pat buvo laikomasi Europos Parlamento teisėkūros rezoliucijoje dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto taip pat Švedijos pirmininkavimo kompromisiniame pasiūlyme suformuluotos koncepcijos, numatančios, kaip jau minėta, jog pagrindinės nuostatos dėl darbuotojų dalyvavimo turėtų būti reguliuojamos valstybės narės nacionalinės teisės nuostatomis. Esminiai pakeitimai buvo susiję su darbuotojų skaičiumi, kuomet yra nustatoma pareiga pradėti derybas dėl darbuotojų teisių suteikimo. Buvo siūloma nustatyti, jog, jei nemažiau kaip 500 Europos privačiosios bendrovės darbuotojų, nuolat dirba valstybėje narėje, kurioje darbuotojų dalyvavimo apimtis didesnė nei buveinės valstybėje narėje, bendrovė turėtų pradėti derybas su darbuotojais dėl bendros Europos privačiosios bendrovės dalyvavimo sistemos.⁹⁶ Lygiai taip pat tokios derybos turėtų būti pradėtos, kai perkėlus Europos privačiosios bendrovės registruotą buveinę į kitą valstybės narės teritoriją, viena trečioji, tačiau nemažiau kaip 500 bendrovės darbuotojų, nuolat dirba valstybėje narėje, kurioje darbuotojams yra suteikiama daugiau dalyvavimo teisių nei buveinės valstybėje narėje.⁹⁷ Manytina, jog toks tiek ankstesniuose, tiek ir šiame pasiūlyme įtvirtintas teisinis reguliavimas, kuomet yra nurodomas konkretus skaičius darbuotojų, dirbančių valstybėje narėje, kurioje teisinis reguliavimas darbuotojų dalyvavimo klausimu yra palankesnis, vienareikšmiškai negina tų darbuotojų, kurių dirbančių kitoje valstybėje skaičius neviršija 500 – ū. Kaip jau minėta, Europos Sąjungoje veikiančios mažos ir vidutinės įmonės, kuriose dirbančių asmenų skaičius, neviršija 10 – ies žmonių, sudaro net 92 procentus visų Europos Sąjungos įmonių,⁹⁸ taigi nekyla jokių diskusijų, jog tose įmonėse dirbančių darbuotojų dalyvavimo teisės nebus užtikrinamos ir

⁹⁴ *Ibid.*

⁹⁵ Vengrijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 10611/11 2008/0130(CNS) 2011-05-23 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

⁹⁶ *Ibid.*

⁹⁷ *Ibid.*

⁹⁸ Misiūnas, A. Verslo plėtros įtaka šalies ekonomikai [interaktyvus]. Lietuvos statistikos darbai. [prisijungta: 2014-02-09]

http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CCwQFjAB&url=http%3A%2F%2Falgmisiunas.home.mruni.eu%2Fwp-content%2Fuploads%2F2009%2F03%2Fverslo-itaka-ekonomikai.doc&ei=bm_3UpjJD8zo4QSmOICICw&usq=AFQjCNG0fae14PHTIHUd60upfpvwLo1CwQ.

ginamos, atitinkamai toks teisinis reguliavimas turėtų būti keičiamas, taip užtikrinant visų tinkamą Europos Sąjungos mažose ir vidutinėse įmonėse dirbančių asmenų teises.

Atsižvelgiant į tai, jog Europos Sąjungos valstybės narės daugeliu klausimu, įskaitant ir darbuotojų dalyvavimo klausimą, turi iš esmės skirtingą teisinį reguliavimą, priklauso skirtingoms teisės tradicijoms, o ir valstybių narių interesai, pozicijos yra radikaliai skirtingos, suponuoja priežastis, trukdžiusias ir šiuo metu dar tebetrukdančias pasiekti susitarimą dėl Europos privačiosios bendrovės statuto. Nepaisant to, Europos Komisija, greičiausiai įvertinusi egzistuojančius skirtumus bei tolimesnes galimybes pasiekti visų Europos Sąjungos valstybių narių politinį susitarimą dėl daugiausia diskusijų keliančių klausimų, jau svarsto galimybes atsisakyti Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos,⁹⁹ nurodydama, jog pateiks oficialų pasiūlymą dėl jos atsisakymo. Kaip teigiama, atsižvelgiant į įvykusius pokyčius šis teisinis reguliavimas yra nebereikalingas. Atkreiptinas dėmesys, jog dar 2013 metų kovą šios iniciatyvos Europos Komisija neplanavo atsisakyti.¹⁰⁰ Būtina pabrėžti, jog iki šiol jokie oficialūs dokumentai dėl iniciatyvos atsisakymo nepateikti, taigi vis dar aktualu išsiaiškinti Europos privačiosios bendrovės perspektyvas.

⁹⁹ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions COM(2013) 685 final 2013-10-02 Regulatory Fitness and Performance (REFIT): Results and Next Steps.

¹⁰⁰ *Single-Member Company initiative. Roadmap* [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-28]. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014 Markt 003 single member company.pdf.

3. TOLIMESNĖS EUROPOS PRIVAČIOSIOS BENDROVĖS PERSPEKTYVOS

Tai kad bendrovių teisė Europos Sąjungoje yra viena iš esminių sričių, rodo priimtų teisės aktų skaičius. Tačiau didžioji dalis iš jų skirti ribotos atsakomybės akcinėms bendrovėms, taip teisiniu reguliavimu praktiškai eliminuojant ribotos atsakomybės uždaršias bendroves.

Atsižvelgiant į pirmame magistro baigiamojo darbo skyriuje išdėstytą nuomonę dėl prielaidų, lėmusių Europos privačiosios bendrovės iniciatyvą, bei konkrečiai dėl tinkamos verslo organizavimo formos trūkumo, reikia sutikti, kad tai galėtų būti viena iš pagrindinių priežasčių, turinčių reikšmės Europos privačiosios bendrovės kaip verslo organizavimo formos sėkmei Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje. Trumpai dar kartą pabrėšime, jog iš tiesų, jau Romos sutarties 249 straipsnyje (dabar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 288 straipsnis)¹⁰¹ buvo iškeltas klausimas dėl valstybių narių bendrovių teisės harmonizavimo, tačiau daugiau nei po penkiasdešimties metų teisės aktai, galintys akivaizdžiai palengvinti mažoms ir vidutinėms įmonėms veiklos vykdymą Europos Sąjungoje, nėra priimti, lygiai taip pat, į mažas ir vidutines įmones orientuota verslo organizavimo forma dar nesukurta, priešingai nei tai yra padaryta užtikrinant didelių ir labai didelių bendrovių veiklos vystymą Europos Sąjungos lygmeniu interesų įgyvendinimą, pristačius Europos bendrovę, ar 2003 metais priėmus teisės aktą dėl Europos kooperatinės bendrovės.¹⁰²

Reikėtų paminėti, jog pastaraisiais metais buvo priimtose kelios direktyvos, turinčios palengvinti mažoms ir vidutinėms įmonėms veiklos vystymą Europos Sąjungos vidaus rinkoje. Tai – Dešimtoji¹⁰³ ir Dvyliktoji Europos bendrovių direktyvos.¹⁰⁴ Dvyliktoji Europos bendrovių direktyva įtvirtino teisinį reguliavimą, kuriuo buvo siekiama pašalinti valstybių narių nacionalinės teisės aktų, reglamentuojančių vienanarės bendroves, skirtumus, įtvirtinant atitinkamas nuostatas, leidžiančias apriboti pavienių verslininkų atsakomybę valstybėse narėse, kuriose tokių ribojimų nustatyta nebuvo, tačiau nacionaliniai teisės aktai šia direktyva suderinami tik labai nedidele apimtimi. Joje nereguliuojami tokie svarbūs klausimai kaip bendrovės registravimas, kreditorių apsauga, registruotos buveinės perkėlimas, minimalaus įstatinio kapitalo reikalavimai, likvidavimas ir kita. Deklaruojama, jog direktyva, be kita ko, siekta paskatinti mažų ir vidutinių įmonių steigimąsi ir plėtrą Europos Sąjungoje, visas Europos Sąjungoje veikiančias uždaršias bendroves padarant

¹⁰¹ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija C 115/47.

¹⁰² Tarybos Reglamentas 2003/1435 2003-06-22 dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto (OJ L 207, 18/08/2003).

¹⁰³ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB 2005-10-26 dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimusi, peržengiančių vienos valstybės ribas.

¹⁰⁴ Dvyliktoji bendrovių teisės tarybos direktyva 2009/102/EB 2009-09-16 bendrovių teisės srityje dėl vienanarių privačių ribotos atsakomybės bendrovių.

pagrindine vienanarių bendrovių forma.¹⁰⁵ Tuo tarpu, Dešimtoji Europos bendrovių direktyva dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas¹⁰⁶ – vienas naujausių teisės aktų, tačiau reglamentuojančių išimtinai tik skirtingose valstybėse esančių ribotos atsakomybės bendrovių jungimosi aspektus.

Būtina paminėti, jog 2012 metais Europos Parlamentas pateikė rezoliuciją dėl Keturioliktosios direktyvos dėl bendrovių buveinių perkėlimo į kitą valstybę narę.¹⁰⁷ Šia rezoliucija yra siekiama harmonizuoti *Cartesio*¹⁰⁸ bei kitose Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bylose suformuluotą išaiškinimą dėl registruotų buveinių perkėlimo Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, sukuriant vienodą teisinį reguliavimą bei užtikrinant jo tinkamą įgyvendinimą. Rezoliucijoje Europos Komisijai yra skubiai siūloma pateikti pasiūlymą dėl direktyvos dėl bendrovių būstinių perkėlimo į kitą valstybę narę.

Rezoliucijos 2 rekomendacijoje nurodoma, jog „pagal direktyvą bendrovėms turėtų būti leidžiama naudotis savo steigimosi teise ir migruoti į priimančiąją valstybę narę neprarandant savo teisinio subjektiškumo, bei užtikrinant, kad šios bendrovės būtų pertvarkytos kaip bendrovės, kurioms galioja priimančiosios valstybės narės teisė, jų nelikviduojant.“¹⁰⁹ Taip pat, turėtų būti reikalaujama, kad perkėlimą planuojančios bendrovės valdymo organas parengtų ataskaitą ir perkėlimo planą bei išsamiai joje apibrėžtų ir pagrįstų ekonominius, teisinius ir socialinius perkėlimo aspektus bei išanalizuotų jo pasekmės akcininkams, kreditoriams ir bendrovės darbuotojams.

Siekiant išsiaiškinti tikrąjį Keturioliktosios direktyvos poreikį, buvo atliktas Europos pridėtinės vertės vertinimas dėl direktyvos dėl bendrovių buveinių perkėlimo į kitą valstybę narę (Keturioliktosios direktyvos).¹¹⁰ Vertinime, atsižvelgiant į šiuo metu jau galiojančią teisinį reguliavimą bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, buvo nurodyta, jog tokios direktyvos svarba Europos Sąjungoje yra neiginčijama, pirmiausia todėl, kad šiuo teisės aktu būtų sukuriamas išsamus ir nuoseklus procesas dėl registruotos buveinės perkėlimo į kitą Europos

¹⁰⁵ Edwards, V. *Europos Sąjungos bendrovių teisė*. Vilnius: Eugrimas, 2002. p. 226.

¹⁰⁶ Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB 2005-10-26 dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas.

¹⁰⁷ Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai 2011/2046(INI) 2012-02-02 dėl 14-osios bendrovių teisės direktyvos dėl bendrovių būstinių perkėlimo į kitą valstybę narę.

¹⁰⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje Nr. C-210/06, *Szegedi Ítéltábla (Vengrijos Respublika) v. Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt.*

¹⁰⁹ Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai. *op. cit.*

¹¹⁰ *European Added Value Assessment Directive on the cross-border transfer of a company's registered Office (14th Company Law Directive)* [interaktyvus]. EAVA 3/2012. [prisijungta: 2014-03-10]. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/494460/IPOL-JOIN_ET\(2013\)494460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/494460/IPOL-JOIN_ET(2013)494460_EN.pdf).

Sąjungos valstybę narę. Atitinkamai, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika parodė, jog siekiant tinkamai išspręsti problemą, nepakanka išspręsti susiklosčiusią situaciją tik konkrečiu atveju, tam reikalingos teisės normos, užtikrinančios pačios bendrovės ir jos akcininkų taip pat kitų asmenų teisių tinkamą įgyvendinimą.¹¹¹ Reikia sutikti su vertinime pateikta pozicija, jog problemos sprendimas ir teisinio reguliavimas kūrimas išimtinai tik kompetentingų teismų priimamomis nutartimis nepadės sukurti vieningo, lankstaus ir tinkamo teisinio reguliavimo.

Siekiant įgyvendinti keliamus tikslus, atitinkamo teisės akto priėmimas yra būtinas. Tačiau, apibendrinami, galima daryti išvadą, jog iš esmės yra harmonizuojamos tik kai kurios sritys – registruotos buveinės perkėlimas, vienos valstybės ribas peržengiantys jungimaisi ir kita, taip tik kai kuriais aspektais išsprendžiant mažoms ir vidutinėms įmonėms veiklos vykdymo Europos Sąjungos lygmeniu prieinamumo klausimą, tačiau neišsprendžiant pagrindinių problemų, susijusių su tinkamos verslo organizavimo formos, pritaikytos mažoms ir vidutinėms įmonėms, trūkumu.

Savaime suprantama, negalime paneigti, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aiškindamas asmenų įsisteigimo teisės turinį jau aptartose *Centros*¹¹², *Inspire Art*¹¹³ bylose, vienareikšmiškai suteikia asmenims teisę laisvai steigti bet kokios formos juridinius asmenis bet kurioje iš valstybių narių teritorijoje, leidžiant iš esmės rinktis tą nacionalinės teisės sistemą, kurioje jiems teisinis reguliavimas palankiausias ar mažiausiai ribojantis jų teises, o vėliau, mažiau palankesnio teisinio reguliavimo valstybėse narėse steigti filialus ar atstovybes tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir valstybės narės nacionaliniai teisės subjektai – fiziniai ar juridiniai asmenys, taip iš esmės sukuriant palankias sąlygas veiklos vykdymui. Atitinkamai, *Commission v. France*¹¹⁴ bei *Commerzbank AG*¹¹⁵ bylose nurodyta, jog lygiateisiškumą numatančios taisyklės draudžia ne tik atvirą diskriminaciją pilietybės arba, bendrovių atveju, buveinės pagrindu, bet ir visas užslėptos diskriminacijos formas, kurios, taikant kitokius diferencijavimo kriterijus, faktiškai sukelia tokias pačias pasekmes. Taigi, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas iš esmės bendrovės registruotos buveinės vietą prilygino fizinio asmens gyvenamajai vietai, taip nustatant, jog diskriminacija buveinės atžvilgiu, lygiai taip pat kaip ir pilietybės, yra vienareikšmiškai negalima ir draudžiama.

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. kovo 9 d. sprendimas byloje Nr. C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*.

¹¹³ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2003 m. rugsėjo 30 d. sprendimas byloje Nr. C-167/01, *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v. Inspire Art Ltd.*

¹¹⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1986 m. sausio 28 d. sprendimas byloje Nr. C-330/91, *Commission of the European Communities v French Republic*.

¹¹⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1993 m. liepos 13 d. sprendimas byloje Nr. C-330/91, *The Queen v Inland Revenue Commissioners, ex parte Commerzbank AG*.

Tuo tarpu *Cartesio* byloje¹¹⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, patvirtindamas *Daily Mail* byloje¹¹⁷ pateiktą aiškinimą, nurodė, jog „pagal galiojančią Bendrijos teisę EB 43 ir 48 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jie nedraudžia valstybės narės teisės aktų, remiantis kuriais pagal šios valstybės narės teisės aktus įsteigta bendrovei trukdoma perkelti savo buveinę į kitą valstybę narę išsaugant bendrovės, kuriai taikomi steigimosi valstybės narės teisės aktai, statusą“. Tačiau tuo pačiu buvo pažymėta, jog bendrovės registruotos buveinės perkėlimo į kitą valstybę narę atvejį, nepakeičiant taikytinos teisės reikėtų skirti nuo atvejo, kai bendrovė, kuriai taikomi vienos valstybės narės teisės aktai, perkeliama į kitą valstybę narę pakeičiant taikytiną teisę, kadangi tokiu atveju, bendrovei pradedamos taikyti priimančios valstybės narės teisės aktai, atitinkamai, ji tampa priimančios valstybės narės nacionaline verslo organizavimo forma. Apibendrinant galime daryti išvadą, jog iš tiesų Europos Sąjungos Teisingumo Teismas įsisteigimo teisę aiškina labai plačiai, taip suteikiant asmenims labai palankias sąlygas ūkinės – ekonominės veiklos vykdymui Europos Sąjungoje.

3.1. Valstybių narių nacionalinės verslo organizavimo formos

Siekiant kuo tiksliau išanalizuoti mažų ir vidutinių įmonių veiklos vystymo Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje galimybes, o taip pat ir Europos privačiosios bendrovės kaip viršnacionalinės verslo organizavimo formos sėkmę, atsižvelgdami į Europos Komisijos rengiamus teisės aktų projektus bei tendencingą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos vystymąsi liberalizuojant Europos bendrovių teisės nuostatas, trumpai aptarsime populiariausias ir tarp verslo subjektų gerai žinomas Europos Sąjungos valstybių narių nacionalines verslo organizavimo formas.

- Prancūzijos *Société à Responsabilité Limitée* (S.A.R.L.)

Prancūzijoje veikianti ribotos atsakomybės uždaroji akcinė bendrovė – *Société à Responsabilité Limitée* (S.A.R.L.) sukurta 1925 metais remiantis Vokietijos ribotos atsakomybės uždarnosios akcinės bendrovės modeliu. Atitinkamai, tai, jog, remiantis 2010 metų duomenimis, beveik du trečdaliai steigėjų Prancūzijoje renkasi būtent šią verslo organizavimo formą, rodo, kad S.A.R.L. Prancūzijoje pakankamai gerai atitinka mažų ir vidutinių įmonių poreikius.¹¹⁸ S.A.R.L.

¹¹⁶ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje Nr. C-210/06, *Szegedi Ítéltábla (Vengrijos Respublika) v. Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt.*

¹¹⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje Nr. 81/87, *The Queen v. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust PLC.*

¹¹⁸ Lange, Ch. *Societas privata Europaea: Quo vadis? – Past, present and future.* Master Thesis in International business Law. Tilburg University. [interaktyvus]. p. 21. [prisijungta: 2014-03-10] http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1649123.

steigimui yra reikalingas tik steigimo aktas, kuriame nurodoma bendroji informacija apie bendrovę bei jos akcininkus. Steigimo aktui notarinis tvirtinimas nėra privalomas. Paminėtina, jog S.A.R.L. gali steigti ne mažiau kaip du ir ne daugiau kaip penkiasdešimt akcininkų.

2003 metais, priėmus naują teisės aktą – *Loi pour l'initiative économique* (liet. *Ekonominės iniciatyvos įstatymas*), reglamentuojantį pagrindinius Prancūzijos bendrovių teisės principus, S.A.R.L. steigimo procedūra buvo dar labiau supaprastinta, numatant, jog visi reikalingi dokumentai gali būti pateikiami internetu, o bendrovė atsakingos institucijos įregistruojama per 24 valandas nuo dokumentų pateikimo dienos.¹¹⁹ Svarbu paminėti, jog S.A.R.L. minimalaus įstatinio kapitalo dydis – 7 500 eurų, tačiau tuo pačiu, remiantis *Code de Commerce* (liet. *Prancūzijos komercijos kodeksas*) L223-1 straipsniu yra teorinė galimybė įsteigti S.A.R.L. su 1 euro įstatinio kapitalo dydžiu.¹²⁰

- Vokietijos *Gesellschaft mit beschränkter Haftung* (GmbH)

Vokietijoje veikianti *Gesellschaft mit beschränkter Haftung* (GmbH) buvo įkurta 1892 metais, jos pagrindiniai reguliavimo principai – nepakeisti iki šių dienų. Didžiausi reguliavimo pakeitimai atlikti 2008 metais iš esmės suteikė galimybę Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams bei tinkamai Europos Sąjungoje įregistruotoms bendrovėms steigti filialus ir atstovybes bet kurioje iš Europos Sąjungos valstybių narių. Atliktais teisės akto pakeitimais buvo siekiama GmbH padaryti dar patrauklesne ir konkurencingesne verslo organizavimo forma, galinčia konkuruoti su palankesnio teisinio reguliavimo valstybėse narėse veikiančiais juridiniais asmenimis. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimų įtaka Vokietijoje buvo akivaizdi – 2007 metais iš visų 900 000 Vokietijoje įsteigtų juridinių asmenų, Vokietijos ribotos atsakomybės uždaroji akcinė bendrovė – GmbH, buvo vienareikšmiškai populiariausia, ypač tarp mažų ir vidutinių įmonių, tačiau GmbH steigimų augimui sustojus, Didžiosios Britanijos Ltd. su pagrindine verslo vieta Vokietijoje skaičius akivaizdžiai išaugo.¹²¹

Pagrindiniai Vokietijos bendrovių teisės pakeitimai buvo susiję su nuostatų modernizavimu ir lankstesnio teisinio reguliavimo kūrimu. Pirminiuose teisės aktų pakeitimų projektuose buvo siūloma sumažinti GmbH minimalaus įstatinio kapitalo dydį daugiau nei dvigubai – nuo 25 000 eurų iki 10 000 eurų, tačiau tokio pakeitimo atsisakyta, siekiant išlaikyti Vokietijos bendrovių teisės integralumą.

Tačiau, siekiant užtikrinti Vokietijos verslo organizavimo formų konkurencingumą ir patrauklumą, buvo pristatyta nauja verslo organizavimo forma *Unternehmersgesellschaft* (UG), skirta

¹¹⁹ *Ibid.* p. 21-22.

¹²⁰ *Ibid.* p. 22.

¹²¹ Lange, Ch. p. 24.

mažoms ir vidutinėms įmonėms. Remiantis *Gesetz der Bundesrepublik Deutschland betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung* (liet. *Vokietijos federacinės Respublikos ribotos civilinės atsakomybės akcinių bendrovių įstatymas*) 5a straipsniu¹²², *Unternehmergeellschaft* – tai ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, kurio įstatinis kapitalas padalytas į akcijas. Įsteigimo procedūrai yra taikomi tie patys reikalavimai kaip ir GmbH steigimui – UG steigama notarinės formos steigimo sutartimi, kurios turinys išsamiai išdėstytas minėto įstatymo 3 straipsnyje. Svarbu pažymėti, jog, siekiant išlaikyti naujai pristatytos verslo organizavimo formos konkurencingumą Europos Sąjungos lygiu yra suteikiama galimybė pagrindinę UG verslo vietą bei registruotą buveinę turėti skirtingose valstybėse narėse.

Grįžtant prie UG įstatinio kapitalo, atkreiptinas dėmesys, jog UG minimalus įstatinis kapitalas – 1 euras, tačiau svarbu paminėti, jog, remiantis *Vokietijos federacinės Respublikos ribotos civilinės atsakomybės akcinių bendrovių įstatymo* 5a straipsnio 3 dalimi, kiekvienais finansiniais metais UG privalo pervesti vieną ketvirtadalį pelno į bendrovės rezervus, iki tol, kol rezervuose esanti suma pasieks 25 000 eurų sumą. Pasiekus šią sumą yra būtinas įstatinio kapitalo didinimas, nustatant, jog UG įstatinis kapitalas bus lygus 25 000 eurų. Atitinkamai, galima daryti išvadą, kad UG minimalaus įstatinio kapitalo reikalavimas yra aktualus tik steigimo procese, kadangi vykdant tolimesnę veiklą, bendrovės akcininkai yra įpareigojami atitinkamą pelno dalį pervesti į bendrovės rezervus tam, kad įstatinis kapitalas galiausiai galėtų pasiekti GmbH minimalaus įstatinio kapitalo dydį.

- Didžiosios Britanijos *Private Company limited by shares* (Ltd.)

Manytina, jog nepaisant vidaus pobūdžio, Didžiosios Britanijos Ltd. galėtų būti įvardijama kaip viena konkurencingiausių verslo organizavimo formų Europos Sąjungoje. Pagrindinės Didžiosios Britanijos bendrovių teisės nuostatos buvo pakeistos 2006 metais, priimant *Companies act 2006* (liet. *2006 – ujų metų Bendrovių teisės aktas*), atsižvelgus į priimtus Europos Sąjungos teisės aktus, skirtus mažų ir vidutinių įmonių interesų užtikrinimui. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas suteikia galimybę įsteigti įmonę be jokio notarinio patvirtinimo ar valdžios institucijos leidimo, o pats procesas dažniausiai užtrunka apie penkias dienas, tačiau yra galimybė įsteigti įmonę ir tą pačią dieną.

Atliktais pakeitimais numatyta, jog Ltd. minimalus įstatinis kapitalas yra lygus 1 – am Didžiosios Britanijos svarui sterlingui, taigi iš esmės nustatyta, jog nebereikalingas bendrovės

¹²² Gesetz der Bundesrepublik Deutschland betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, Ausfertigungsdatum: 20.04.1892.

įstatinis kapitalas. Nustatyta, jog visuotinis akcininkų susirinkimas nėra privalomas bendrovės organas, atitinkamai, suteikiama teisė bendrovės steigėjams patiems nuspręsti dėl šio bendrovės organo formavimo bendrovėje.¹²³ Bendrovės direktoriumi gali būti tiek fizinis, tiek ir juridinis asmuo, o atitinkamai 2006 metų teisės aktų pakeitimu, susisteminant teisinę praktiką, buvo išdėstytos pagrindinės direktoriaus teisės ir pareigos.¹²⁴ Paminėtina, jog po pakeitimų direktoriui buvo suteikta galimybė padidinti įstatinį kapitalą be jokio išankstinio bendrovės akcininkų sutikimo.

R. Drury, analizuodamas Europos privačiosios bendrovės bei Didžiosios Britanijos Ltd. pranašumus ir tarpusavio konkurencingumą, nurodė, jog iš tiesų, Ltd. galėtų būti įvardijama kaip viena konkurencingiausių verslo organizavimo formų su sparčia, lanksčia ir greita steigimo procedūra, mažais steigimo kaštais, su aiškiu, paprastu ir lanksčiu teisinio reguliavimu.¹²⁵ Tačiau tuo pačiu pažymima, jog atlikus tam tikrus paskaičiavimus, nustatyta, jog fiktyvios Ltd. išlaikymas Didžiojoje Britanijoje, dengiant reikalingas vertimo, teisinių konsultacijų ir kitas išlaidas 8 – 10 metų laikotarpyje galiausiai viršys išlaidas, reikalingas Vokietijos GmbH steigimui ir veiklos vykdymui Vokietijoje.¹²⁶ Taigi, galime daryti išvadą, jog bendrovės steigimas vienoje iš palankaus teisinio reguliavimo valstybių narių, siekiant sumažinti išlaidas ir taikyti tam tikrais aspektais palankesnę teisinį reguliavimą, ne visada yra palanki ir gerai apskaičiuota galimybė.

Taigi, apibendrinant galime daryti išvadą, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pateiktas laisvo įsisteigimo bei jo diskriminacijos draudimo apimties išaiškinimas iš esmės tiek mažoms ir vidutinėms įmonėms, tiek didelėms ir labai didelėms įmonėms kartu su Europos Sąjungos institucijų priimtais atitinkamais teisės aktais suteikia neginčytinai palankias sąlygas veiklos vykdymui Europos Sąjungos lygmeniu. Tačiau, kita vertus, akivaizdu, kad aukščiau minėtos nacionalinės verslo organizavimo formos negali konkuruoti su viršnacionaline verslo organizavimo forma, vien tik dėl jos viršnacionalinio pobūdžio. Apibendrinant, galime daryti išvadą, kad toks teisinis reguliavimas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika neišsprendžia mažų ir vidutinių įmonių apklausoje įvardintų problemų, pavyzdžiui, didelių steigimo kaštų, kuomet, kaip jau minėta, filialo steigimas, Baker & McKenzie advokatų kontoros paskaičiavimais, Belgijoje kainuotų apie 28 550 eurų, 20 500 eurų Olandijoje ir 16 500 eurų Italijoje.¹²⁷ Tuo tarpu, iš visų KPMG apklausoje dalyvavusių respondentų net 44 procentai nurodė, jog savo veiklos tarptautiniu

¹²³ MacIntyre, E. *Business Law*. Pearson Education Limited. London: 2007. p. 491.

¹²⁴ Lange, Ch. p. 23.

¹²⁵ Drury, R. *The EPC versus the Private Limited Company* [interaktyvus]. Berlin Conference 28/06/2007. [prisijungta: 2014-03-10]. http://www.ecgi.org/presidency/presentations/2007_berlin_drury_speech.pdf.

¹²⁶ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 46.

¹²⁷ Hirte, H. Teichmann, Ch. p. 37.

lygmeniu nevystė tik todėl, jog nėra parankaus teisinio instrumento tą padaryti.¹²⁸ Taigi akivaizdu, jog tai, kad asmenims yra suteikiama teisė laisvai steigti juridinius asmenims bet kurioje Europos Sąjungos veiklos teritorijoje, draudžiant bet kokius ribojimus, galinčius tiek potencialiai, tiek faktiškai riboti ar daryti nepatrauklų tokios teisės įgyvendinimą Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, nesudaro galimybės faktiškai pasinaudoti suteikiama teise, kadangi tam mažos ir vidutinės įmonės neturi finansinių išteklių, reikalingų nacionalinės bendrovės steigimui, jos buveinės perkėlimui, atstovybės ar filialo steigimui, ar tuo labiau tarptautiniams susijungimams. Manytina, kad atsižvelgiant į realius mažų ir vidutinių įmonių poreikius, viršnacionalinio lygmens verslo organizavimo forma galėtų turėti didelį pasisekimą Europos Sąjungos vidaus rinkoje.

3.2. Vienanarių uždarujų ribotos atsakomybės bendrovių iniciatyva

Pastaruoju metu Europos Komisija, ketindama atsisakyti Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos, siūlo pradėti derybas dėl Vienanarių uždarujų ribotos atsakomybės bendrovių.¹²⁹ Atitinkamai, Vienanarėmis uždariosiomis ribotos atsakomybės bendrovėmis yra laikomos bendrovės, kurios yra įsteigtos vieno teisės subjekto ir visos bendrovės akcijos nuosavybės teise priklauso šiam subjektui. Europos Komisija teigia, jog svarstant tolimesnius klausimus dėl Europos bendrovių teisės nuostatų liberalizavimo mažų ir vidutinių įmonių atžvilgiu, buvo analizuojamos trys galimybės: 1. tęsti derybas dėl Europos privačiosios bendrovės statuto; 2. Atsiimti Europos privačiosios bendrovės pasiūlymą ir nebesiimti jokių tolimesnių veiksmų; ar 3. Pristatyti naujos formos juridinį asmenį – Vienanarę uždarają bendrovę.¹³⁰ Akivaizdu, jog šiuo metu Europos Komisija renkasi trečiąjį variantą.

Iš esmės Vienanarių uždarujų ribotos atsakomybės bendrovių iniciatyva yra Europos privačiosios bendrovės diskusijų tęsinys, kuriuo, motyvuojant tais pačiais argumentais dėl steigimo kaštų, tinkamos verslo organizavimo formos trūkumo mažoms ir vidutinėms įmonėms, siekiama tų pačių, Europos privačiosios bendrovės reguliavimui iškeltų, tikslų – palankaus teisinio reguliavimo sukūrimo Europos Sąjungoje, užtikrinant mažoms ir vidutinėms įmonėms veiklos vystymo Europos Sąjungos lygiu galimybę.¹³¹

Šiuo metu jokie konkretūs pasiūlymai nėra pateikti, iki 2013 metų rugsėjo Europos Komisija kvietė dalyvauti diskusijoje, užpildant parengtą klausimyną dėl veiklos vykdymo

¹²⁸ *Ibid.* p. 36.

¹²⁹ *Single-Member Company initiative. Roadmap* [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-28]. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014 Markt_003_single_member_company.pdf.

¹³⁰ *Ibid.*

¹³¹ *Ibid.*

galimybių mažoms ir vidutinėms įmonėms nacionaliniu ir Europos Sąjungos lygmeniu. Teigta, jog organizuojamų konsultacijų tikslas – gauti kuo išsamesnę informaciją apie tai, ar suderinus Vienanarėms ribotos atsakomybės bendrovėms taikomus nacionalinius įstatymus bendrovėms, o ypač mažoms ir vidutinėms įmonėms, būtų iš tiesų nustatytos paprastesnės, lankstesnės sąlygos veiklos vykdymui Europos Sąjungos lygmeniu.

Analizuojant 242 respondentų pateiktus atsakymus,¹³² galima daryti išvadą, jog viršnacionalinės verslo organizavimo formos svarba mažų ir vidutinių įmonių veiklos vykdymui Europos Sąjungoje yra neabejotina. Net 52, 1 procento apklaustųjų nurodė, jog veiklos vykdymas Europos Sąjungos lygiu, steigiant filialus ar atstovybes Europos Sąjungoje yra sudėtingas, atitinkamai, to pagrindines priežastis nurodant išlaidas vertimams, registravimo išlaidas ir kitas išlaidas, kylančias dėl veiklos vykdymo kitoje valstybėje narėje, taip pat, savaime suprantama, išlaidas teisinėms konsultacijoms bendrovės steigimo klausimais.

Tuo tarpu analizuojant respondentų atsakymus į klausimus dėl galimo Vienanarių ribotos atsakomybės bendrovių teisinio reguliavimo, galime daryti išvadą, jog, respondentų nuomone, yra reikalinga *acquis communautaire* nuostatomis reguliuoti kaip įmanoma daugiau klausimų, įskaitant klausimus dėl minimalaus įstatinio kapitalo dydžio, filialų ir atstovybių steigimo, dividendų paskirstymo klausimus, registruotos buveinės perkėlimo ir kitą valstybę narę.¹³³ Atitinkamai, galime daryti išvadą, jog respondentų nuomone, Vienanarių ribotos atsakomybės bendrovių teisinio reguliavimas turėtų būti grindžiamas pagrindinėmis Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo gairėmis. Reikėtų sutikti, jog bendrąja prasme Europos privačiosios bendrovės teisinis reguliavimas buvo tam tikrais klausimais palankus mažoms ir vidutinėms įmonėms ekonominės – ūkinės veiklos vykdymui Europos Sąjungoje, taigi, jeigu teigiami Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo principai bus išlaikyti, manytina, jog Vienanarių ribotos atsakomybės bendrovių teisinio reguliavimas turėtų būti palankus ir tinkamas veiklos vykdymui Europos Sąjungoje.

3.3. Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo trūkumai

Tačiau, nepaisant aukščiau aptartų svarbių ekonominių, teisinių ir kitų priežasčių, turinčių esminę reikšmę Europos privačiosios bendrovės sėkmei Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje,

¹³² *Response statistics for „Single-member limited liability companies“* [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-03-28]. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/single-member-private-companies/docs/contributions/ipm-results_en.pdf.

¹³³ *Ibid.*

manytina, kad vis dėlto, Europos privačiosios bendrovės teisinis reguliavimas ir jame matomos akivaizdžios priešpriešos, nesudarys galimybių Europos privačią bendrovę tinkamai panaudoti kaip viršnacionalinę verslo organizavimo formą mažoms ir vidutinėms įmonėms.

Kaip jau minėta, vienas svarbiausių aspektų mažoms ir vidutinėms įmonėms, pageidaujantioms vykdyti veiklą Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, yra finansine prasme palankus steigimo procesas. Atitinkamai, Europos Komisija, atsižvelgusi į mažų ir vidutinių įmonių poreikius, lygiai taip pat deklaruoja, jog šis aspektas turėtų būti vienas esminių, pageidaujant sukurti viršnacionalinę verslo organizavimo formą, palankią išimtinai mažoms ir vidutinėms įmonėms.¹³⁴ Tačiau, analizuojant Europos Komisijos pasiūlyme išdėstytas nuostatas dėl Europos privačiosios bendrovės reguliavimo, galime daryti išvadą, jog šis tikslas bus sunkiai pasiekiamas, kuomet nustatoma, jog Europos privačiajai bendrovei bus taikomos kartu Reglamento, nacionalinės teisės bei Europos privačiosios bendrovės įstatų nuostatos. Pastaruoju atveju nustatoma, jog įstatuose turėtų būti aptarti net 44 klausimai, pavyzdžiui, priverstinis akcijų pardavimas ir kita, kurie įprastai yra reguliuojami nacionalinės teisės nuostatomis. Reikėtų sutikti su nuomone, jog toks Europos privačiosios bendrovės reguliavimo aspektas vienareikšmiškai steigimo procesą padarys pakankamai brangiu, o lygiai taip pat, asmenys, pageidaujantys steigti Europos privačiąją bendrovę turės pasitelkti teisininkus, tam, kad jie padėtų parengti išsamius įstatus, apimančius visas įmanomas sritis ir reguliavimo aspektus.¹³⁵ Vienareikšmiškai nereikėtų atmesti galimybės, jog Europos privačiosios bendrovės steigimas galėtų būti net kelis kartus brangesnis nei nacionalinio juridinio asmens steigimas, kadangi Europos privačiosios bendrovės įstatai turėtų apimti daug daugiau klausimų, kurie nacionalinės teisės nuostatomis nėra reguliuojami, priešingai nei tai būtų steigiant nacionalinį juridinį asmenį. Lygiai taip pat, šis aspektas nesukuria teisinio tikrumo Europos privačiosios bendrovės kreditoriams, kuomet vienais atvejais turėtų būti taikomos reglamento nuostatos, kitais atvejais – nacionalinės teisės nuostatos, o galiausiai tam tikrais atvejais ir bendrovės įstatų nuostatos, nepaisant to, jog yra deklaruojama, jog Europos privačioji bendrovė turėtų būti vieningos formos Europos Sąjungos lygmens juridinis asmuo.¹³⁶

Būtina paminėti, jog, kaip nurodoma Europos Komisijos pasiūlyme, valstybės narės nacionalinė teisė taikoma dalykams, kurie neaptarti reglamente, įstatuose arba sritimis, kurioms bendrovių teisė savaiame netaikoma, pavyzdžiui, darbo teisės klausimai, nemokumas ar mokesčių

¹³⁴ Europos Komisijos KOM(2008) 396 2008-06-25 pasiūlymas dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

¹³⁵ Lange, Ch. p. 39-41.

¹³⁶ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

teisė ir kita.¹³⁷ Apklausus 191 mažą ir vidutinę įmonę, didžioji dalis iš jų atsakė, jog nepaisant to, kad atitinkamos sritys bus reguliuojamos nacionalinės teisės nuostatomis, jos manančios, kad Europos privačioji bendrovė bus vienareikšmiškai naudinga ir didelių finansinių investicijų nereikalaujanti verslo organizavimo forma. Tačiau, kaip nurodoma, praktikoje daugiausia klausimų kyla ne tik mokesčių teisės klausimų, bet dėl darbo, aplinkos apsaugos, bei savaime suprantama, konkurencijos teisės taikymo.¹³⁸ Akivaizdu, jog teisinės konsultacijos šiais klausimais reikalaus pakankamai daug finansinių išteklių, o tai mažoms ir vidutinėms įmonėms lygiai taip pat nebus palankus aspektas. Tačiau, nereikėtų atmesti ir to, jog bet kuriuo atveju, veiklos vykdymas kitoje valstybėje narėje reiklaus tolimesnių finansinių investicijų ūkinės – komercinės veiklos vykdymui, įskaitant ir teises konsultacijas.

Grįžtant prie nacionalinės teisės taikymo mokesčių bei bankroto klausimais, pasakytina, jog nepaisant to, kad šiuo metu yra priimta keletas *acquis communautaire* teisės aktų, mokesčių teisės bei bankroto teisės klausimai yra iš esmės reguliuojami registruotos buveinės valstybės narės nacionalinės teisės nuostatomis, taip sudarant galimybes asmenims, pageidaujantiems steigti Europos privačiąją bendrovę, ieškoti palankaus teisinio reguliavimo ir steigti fiktyvias bendroves palankesnio teisinio reguliavimo valstybėse narėse, nors Europos Komisijos pasiūlyme nurodoma, jog apmokestinimo klausimai negali ir neturi būti pagrindas renkantis registruotos buveinės valstybę narę.¹³⁹ Analizuojant Eurostat¹⁴⁰ bei Ernst & Young¹⁴¹ apžvalgą dėl mokesčių tarifų Europos Sąjungoje, kuomet, 2013 – 2014 metų duomenimis, pridėtinės vertės mokesčio tarifas varijuoja nuo 18 procentų Kipre iki 27 procentų Vengrijoje, ar 25 procentų Švedijoje ir Danijoje, tuo tarpu pajamų mokestis – nuo 10 procentų Bulgarijoje iki 35 procentų Maltoje, ar 33, 3 procento Prancūzijoje bei 33 procentų Belgijoje,¹⁴² yra akivaizdu, jog nepavyks išvengti situacijos, kuomet steigiant Europos privačią bendrovę asmenys rinksis registruotos buveinės valstybę narę su palankesniu

¹³⁷ *Ibid.*

¹³⁸ Lange, Ch. p. 41.

¹³⁹ Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.

¹⁴⁰ *Taxation trends in the European Union* [interaktyvu]. STAT/11/100 1 July 2011. [prisijungta: 2014-03-10]. http://europa.eu/rapid/press-release_STAT-11-100_en.htm?locale=en.

¹⁴¹ *Worldwide VAT, GST and sales tax guide 2014* [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-10] [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014/\\$FILE/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014/$FILE/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014.pdf).

¹⁴² *Worldwide corporate tax guide 2013-2014* [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-10]. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_corporate_tax_guide_2013-14/\\$FILE/2013-14%20Worldwide%20corporate%20tax%20guide.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_corporate_tax_guide_2013-14/$FILE/2013-14%20Worldwide%20corporate%20tax%20guide.pdf).

apmokestinimu. Atininkamai, tai patvirtina ir atliktos studijos dėl Europos bendrovės įtakos¹⁴³, kuomet buvo nustatyta, jog Europos bendrovės steigimui yra renkamosi Kipro, Nyderlandų bei Didžiosios Britanijos valstybes dėl jų palankesnio mokesčio teisinio reguliavimo.¹⁴⁴

Taigi, apibendrinant galima daryti išvadą, jog yra pakankamai daug ir įvairių aspektų, galinčių trukdyti Europos privačiosios bendrovės *per se* sėkmei Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje, tačiau tai jokių būdu nepaneigia viršnacionalinės verslo organizavimo formos būtinybės. Todėl, manome, jog Europos Komisija turėtų ir toliau tęsti derybas dėl Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo tobulinimo arba pradėti naujas derybas dėl Vienanarių uždaryjū ribotos atsakomybės bendrovių, kaip vienos iš galimų viršnacionalinio lygmens verslo organizavimo formų pristatymo Europos Sąjungoje, ir pasiūlyti teisinį reguliavimą geriausiai atitinkantį mažų ir vidutinių įmonių lūkesčius.

¹⁴³ *Study on the operation and the impacts of the Statute for a European Company (SE)* [interaktyvu]. 2008/S 144-192482, 9/10/2009. [prisijungta: 2014-03-10].

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/se/study_SE_9122009_en.pdf

¹⁴⁴ Lange, Ch. p. 44.

IŠVADOS

Galima teigti, kad magistro baigiamojo darbo tikslą – aptarti Europos privačiosios bendrovės atsiradimo prielaidas, vystymosi etapus bei, atsižvelgiant į pagrindinius Europos privačiosios bendrovės požymius, jos praktinio įgyvendinimo perspektyvas, pavyko įgyvendinti. Tačiau teiginys, jog Europos privačiosios bendrovės perspektyvos vertinamos palankiai, nepasitvirtino. Jį galima paneigti žemiau nurodytomis išvadomis.

Apibendrinant, galima padaryti šias išvadas:

1. Esminė priežastis Europos privačiosios bendrovės iniciatyvai – tinkamos viršnacionalinio lygmens verslo organizavimo formos, skirtos mažoms ir vidutinėms įmonėms, su ypatingai lanksčiu teisiniu reguliavimu, paprasta ir nesudėtinga steigimo procedūra, taip suteikiant palankias galimybes tinkamai įgyvendinti veiklos vykdymo Europos Sąjungos lygmeniu siekius, trūkumas.
2. Manytina, jog Europos Komisiją pradėti diskusijas dėl Europos privačiosios bendrovės statuto įgyvendinimo Europos Sąjungoje, paskatino laukiama pasaulinė ekonomikos krizė, kuomet, atsižvelgus į mažų ir vidutinių įmonių daromą poveikį ekonomikai, buvo tikimasi, jog šios įmonės skatins ekonomikos augimą ir padės sušvelninti galimas neigiamas ekonomikos recesijos pasekmes, taip pat nuo XX amžiaus vidurio besitęsiančios mokslininkų diskusijos ir teikiamos iniciatyvos dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
3. Nuo 1998 metų, kuomet Paryžiaus komercijos rūmų bei Prancūzijos verslo konfederacijos suburta verslo atstovų sudaryta iniciatyvinė grupė pateikė vieną pirmųjų rekomendacijų dėl galimo Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo iki paskutiniųjų diskusijų Vengrijos pirmininkavimo pirmajame 2011 metų pusmetyje, buvo pateiktos daugiau nei 20 oficialių iniciatyvų dėl Europos privačiosios bendrovės. Bendras sprendimas dėl galimo teisinio reguliavimo – nepriimtas. Atitinkamai, Europos Komisija svarsto galimybes apskritai atsisakyti šios iniciatyvos tolimesnio įgyvendinimo.
4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika Europos bendrovių teisės srityje vienareikšmiškai suteikia pakankamai palankias galimybes veiklos vystymui Europos Sąjungoje. Remiantis pateiktais įsisteigimo laisvės bei draudžiamų ribojimų išaiškinimais, yra suteikiama teisė laisvai steigti bet kokios formos juridinius asmenis bet kurioje iš valstybių narių teritorijoje, draudžiant bet kokio pobūdžio diskriminaciją, įskaitant diskriminaciją registruotos buveinės aspektu, ir ribojimus, galinčius apsunkinti ar daryti nepalankų įsisteigimo teisių įgyvendinimą Europos Sąjungoje.

5. Europos Sąjungos valstybių narių nacionalinėse teisinėse sistemose yra pakankamai daug ir įvairių juridinių asmenų formų, kurių pagalba mažos ir vidutinės įmonės gali sėkmingai vystyti ūkinę – komercinę veiklą valstybėse narėse, tačiau nė viena iš jų nėra pritaikyta tinkamam veiklos vystymui Europos Sąjungos lygmeniu. Taigi, nepaisant palankaus teisinio reguliavimo ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos Europos Sąjungos bendrovių teisės srityje, mažoms ir vidutinėms įmonėms vis dėlto yra reikalinga viršnacionalinio lygmens verslo organizavimo forma, suteikianti palankesnes sąlygas veiklos vykdymui Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje.
6. Nepaisant didelio viršnacionalinio lygmens verslo organizavimo formos poreikio, ir kitų svarbių priežasčių, turinčių esminę reikšmę Europos privačiosios bendrovės sėkmei, manytina, jog vis dėlto Europos privačiosios bendrovės teisinis reguliavimas bei jame matomos akivaizdžios priešpriešos tarp siekiamų įgyvendinti tikslų – finansiškai palankaus ir lankstaus steigimo proceso, bei faktiškai įtvirtinamo teisinio reguliavimo, mažoms ir vidutinėms įmonėms nesudarys galimybių Europos privačiąja bendrove tinkamai pasinaudoti kaip viršnacionalinę verslo organizavimo forma ekonominės – ūkinės veiklos vystymui Europos Sąjungoje.
7. Manytina, jog teisinis reguliavimas, numatantis, kad Europos privačiąjai bendrovei bus taikomas reglamente, nacionalinėje teisėje bei įstatuose įtvirtintas teisinis reguliavimas, taip pat tai, jog įstatatai turės apimti ypatingai daug įvairių sričių, įprastai reguliuojamų valstybės narės nacionalinės teisės nuostatomis, sudarys prielaidas didelėms teisinėms Europos privačiosios bendrovės steigimo išlaidoms bei teisiniam netikrumui.
8. Neigiamai turėtų būti vertinamos Europos privačiosios bendrovės statuto nuostatos dėl nacionalinės teisės nuostatų taikymo mokesčių, bankroto teisės srityje, darbuotojų dalyvavimo teisių įgyvendinimo klausimais ir kita, taip sudarant vienareikšmiškai palankias sąlygas fiktyvių bendrovių steigimui vienoje iš palankaus teisinio reguliavimo Europos Sąjungos valstybių narių. Taigi, akivaizdu, jog toks teisinis reguliavimas, priešingai nei yra siekiama, skatins fiktyvių bendrovių steigimą palankaus teisinio reguliavimo valstybėse narėse.
9. Atsižvelgiant į abejotiną Europos privačiosios bendrovės kaip galimos verslo organizavimo formos sėkmę, Europos Komisijos Vienanarių uždaryjū ribotos atsakomybės bendrovių iniciatyva, kuria siekiama tų pačių tikslų kaip ir Europos privačiosios bendrovės iniciatyva, yra sveikintina.

PASIŪLYMAI

Atsižvelgdami į magistro baigiamajame darbe aptartą Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos svarbą bei pagrindinius teisinio reguliavimo aspektus, galime pateikti šiuos pasiūlymus:

Dėl Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos ir jos teisinio reguliavimo.

1. Siūlome neatsisakyti Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos.
2. Siūlome pakeisti Europos privačiosios bendrovės teisinį reguliavimą ir naujai išdėstyti taip, jog nacionalinės teisės aktais bei Europos privačiosios bendrovės įstatais būtų reguliuojama kuo mažiau klausimų, taip pirmiausia išlaikant teisinį tikrumą, taip pat suponuojant prielaidas nedidelėms steigimo išlaidoms ir galiausiai užtikrinant, jog Europos privačiosios bendrovės teisinis reguliavimas nesudarys palankių sąlygų fiktyvių bendrovių steigimui vienoje iš palankaus mokesčių, bankroto ar darbuotojų dalyvavimo teisinio reguliavimo Europos Sąjungos valstybių narių.

Dėl kitų viršnacionalinių verslo organizavimo formų.

1. Europos Komisijai priėmus galutinį sprendimą dėl Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos atsisakymo, tęsti derybas dėl Vienanarių uždaryjū ribotos atsakomybės bendrovių pristatymo Europos Sąjungoje.
2. Teisinį reguliavimą išdėstyti palankų mažoms ir vidutinėms įmonėms, atsižvelgiant į tikruosius mažų ir vidutinių įmonių poreikius, t. y. *acquis communautaire* nuostatomis reguliuoti kaip įmanoma daugiau klausimų, valstybių narių teisiniam reguliavimui paliekant tik neesminius klausimus.

LITERATŪRA

Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktai

1. Dvyliktoji bendrovių teisės tarybos direktyva 89/667/EEB 1989-12-21 dėl vienanarių uždaryjusių akcinių bendrovių.
2. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos bendrovės statuto mažoms ir vidutinėms įmonėms 2002/C 125/19. C 125, 27/05/2002.
3. Europos Komisijos pasiūlymas KOM(2008) 396 2008-06-25 dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
4. Europos Komisijos rekomendacija dėl mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo 2003/361/EB.
5. Europos Komisijos Žalioji knyga. Restruktūrizacija ir pokyčių numatymas. Ko galime pasimokyti iš nesenos patirties? KOM(2012) 7 galutinis 2012-01-17.
6. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai 2011/2046(INI) 2012-02-02 dėl 14-osios bendrovių teisės direktyvos dėl bendrovių būstinių perkėlimo į kitą valstybę narę.
7. Europos Parlamento rezoliucija 2006/2013(INI) su rekomendacijomis Komisijai dėl Europos privačios bendrovės statuto.
8. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija COM(2008)0396 – C6-0283/2008 – 2008/0130(CNS) 2009-03-10 dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
9. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/56/EB 2005-10-26 dėl ribotos atsakomybės bendrovių jungimūsi, peržengiančių vienos valstybės ribas.
10. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Valstybės žinios. 2000, Nr. 74 – 2262.
11. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 2157/2001 2001-10-08 dėl Europos bendrovės (SE) statuto (OL L 294, 10.11.2001).
12. Tarybos Reglamentas 2003/1435 2003-06-22 dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto (OJ L 207, 18/08/2003).
13. Pirmoji Tarybos direktyva 68/151/EEB 1968-03-09 dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antroje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo.

14. Prancūzijos pirmininkaujančios valstybės narės kompromisinis pasiūlymas 2008/0130 (CNS) 2008-12-11 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
15. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija C 115/47.
16. Švedijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 2008/0130 (CNS) 2009-11-27 dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
17. Vengrijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 8084/11 2008/0130(CNS) dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
18. Vengrijos pirmininkavimo kompromisinis pasiūlymas 10611/11 2008/0130(CNS) dėl Tarybos Reglamento dėl Europos privačiosios bendrovės statuto.
19. Tarybos direktyva 2001/86/EB 2011-10-08 papildanti Europos bendrovės įstatus dėl darbuotojų dalyvavimo priimanant sprendimus (OJ L 294, 10/11/2001).

Specialioji literatūra

20. Boucourechliev, J. Pour une SARL européenne. France: Presses universitaires de France, 1973.
21. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions COM(2013) 685 final 2013-10-02 Regulatory Fitness and Performance (REFIT): Results and Next Steps.
22. Drury, R. The EPC versus the Private Limited Company [interaktyvus]. Berlin Conference 28/06/2007. [prisijungta: 2014-03-10].
http://www.ecgi.org/presidency/presentations/2007_berlin_drury_speech.pdf.
23. Edwards, V. Europos Sąjungos bendrovių teisė. Vilnius: Eugrimas, 2002.
24. Euro. Auswirkung auf das Gesellschaftsrecht [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-24].
http://www.ihk-kassel.de/solva_docs/euro_auswirkungen.pdf.
25. European Added Value Assessment Directive on the cross-border transfer of a company's registered Office (14th Company Law Directive) [interaktyvus]. EAVA 3/2012. [prisijungta: 2014-03-10].
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/494460/IPOL-JOIN_ET\(2013\)494460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/494460/IPOL-JOIN_ET(2013)494460_EN.pdf).
26. Gesetz der Bundesrepublik Deutschland betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, Ausfertigungsdatum: 20.04.1892.

27. Guidotti, R. The European private company: The current situation. *German Law Journal*. 2012, Nr. 03.
28. Hammelhof, P. The European Private Company Before its Pending Legislative Birth [interaktyvus] *German Law Journal*, Vol. 09, No. 06 [prisijungta: 2014-02-08] http://www.germanlawjournal.com/pdfs/Vol09No06/PDF_Vol_09_No_06_799-818_Articles_Hommelhoff.pdf.
29. Hirte H., Teichmann C. The European Private Company – Societas Privata Europaea (SPE). Vokietija: Walter de Gruyter GmbH, 2013.
30. History of the European Private Company (SPE) statute. [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-15] <http://www.worker-participation.eu/Company-Law-and-CG/Company-Law/European-Private-Company-SPE/History>.
31. Katuoka, S. Česnulevičiūtė, V. European private company: Perspectives of legal regulation. *Jurisprudencija*. 2012, 19(1).
32. Lange, Ch. Societas privata Europaea: Quo vadis? – Past, present and future. Master Thesis in International business Law. Tilburg University. [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-03-10] http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1649123.
33. Lewis, R. Buzrew A. et. al. The European Private Company: An Opportunity from an Economic Crisis? [interaktyvus]. *International Journal of Human and Social Science*. Vol.3, No. 8, 2013. p. 108. [prisijungta: 2014-02-10]. http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_3_No_8_Special_Issue_April_2013/12.pdf.
34. MacIntyre, E. *Business Law*. Pearson Education Limited. London: 2007.
35. Misiūnas, A. Verslo plėtros įtaka šalies ekonomikai [interaktyvus]. Lietuvos statistikos darbai. [prisijungta: 2014-02-09] http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CCwQFjAB&url=http%3A%2F%2Falgmisiunas.home.mruni.eu%2Fwp-content%2Fuploads%2F2009%2F03%2Fverslo-itaka-ekonomikai.doc&ei=bm_3UpjJD8zo4QSmOICICw&usg=AFQjCNG0fae14PHTIHUd60upfpvwLo1CwQ.
36. Nekrošius, I. Nekrošius, V. Vėlyvis S. Romėnų teisė. Vilnius: Justitia, 1999.
37. Pakalniškis, V. Gumuliauskienė, L. Dambrauskaitė, A. et. al. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas: pirmieji dešimt galiojimo metų. Mykolo Romerio universitetas: Vilnius, 2013. p. 274.

38. Report from the Commission to the European Parliament and Council The application of Council Regulation 2157/2001 of 8 October 2001 and on the Statute for European Company (SE) // COM(2010)676 final.
39. Response statistics for „Single-member limited liability companies“ [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-03-28]. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2013/single-member-private-companies/docs/contributions/ipm-results_en.pdf.
40. Single-Member Company initiative. Roadmap [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-28]. http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014 Markt 003 single member company.pdf.
41. Synthesis of the Comments on the Consultation Document of the Internal Market and Services Directorate-General on a Possible Statute for a European Private Company [interaktyvus]. [prisijungta: 2014-02-20]. http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/epc/consultation_report.pdf.
42. SMEs were the main drivers of economic growth between 2004 and 2006 [interaktyvus]. Eurostat [prisijungta: 2014-02-05]. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-09-071/EN/KS-SF-09-071-EN.PDF.
43. Statistic release of Department for Business Innovation & Skills „Business population estimates for the UK and Regions 2013“ [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-05]. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/254552/13-92-business-population-estimates-2013-stats-release-4.pdf.
44. Study on the operation and the impacts of the Statute for a European Company (SE) [interaktyvu]. 2008/S 144-192482, 9/10/2009. [prisijungta: 2014-03-10]. http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/se/study_SE_9122009_en.pdf.
45. Taxation trends in the European Union [interaktyvu]. STAT/11/100 1 July 2011. [prisijungta: 2014-03-10]. http://europa.eu/rapid/press-release_STAT-11-100_en.htm?locale=en.
46. Worker Involvement: Davignon Group Final Report Nr. IP/97/396 [interaktyvus]. 1997-05-13 [prisijungta: 2014-03-15]. http://www.google.lt/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=2&ved=0CDMQFjAB&url=http%3A%2F%2Feuropa.eu%2Frapid%2Fpress-release_IP-97-

[396_en.pdf&ei=ZgEoU6WpJ-u6ygOnrYKIAw&usg=AFQjCNHvk-fizlRVfyaJEqBnMxUUNbMm8g&sig2=kvsttF4L7UzxxBILMY6BaA.](#)

47. Worldwide corporate tax guide 2013-2014 [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-10].
[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_corporate_tax_guide_2013-14/\\$FILE/2013-14%20Worldwide%20corporate%20tax%20guide.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_corporate_tax_guide_2013-14/$FILE/2013-14%20Worldwide%20corporate%20tax%20guide.pdf).
48. Worldwide VAT, GST and sales tax guide 2014 [interaktyvu]. [prisijungta: 2014-03-10]
[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014/\\$FILE/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014/$FILE/Worldwide-VAT-GST-and-sales-tax-guide-2014.pdf).

Teismų praktika

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1988 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje Nr. 81/87, *The Queen v. Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust PLC*.
2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1993 m. liepos 13 d. sprendimas byloje Nr. C-330/91, *The Queen v Inland Revenue Commissioners, ex parte Commerzbank AG*.
3. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1995 m. lapkričio 30 d. sprendimas byloje Nr. C-55/94, *Reinhard Gebhardt v. Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori de Milano*.
4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1999 m. kovo 9 d. sprendimas byloje Nr. C-212/97, *Centros Ltd. v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen*.
5. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2002 m. lapkričio 5 d. sprendimas byloje Nr. C-208/00 *Überseering BV v. Nordic Construction Company Baumanagement GmbH*.
6. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2003 m. rugsėjo 30 d. sprendimas byloje Nr. C-167/01, *Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v. Inspire Art Ltd*.
7. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo didžiosios kolegijos 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje Nr. C-210/06, *Szegedi Ítéltábla (Vengrijos Respublika) v. Cartesio Oktató és Szolgáltató Bt*.

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Magistro baigiamajame darbe yra analizuojama Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo prielaidos, raida ir Europos privačiosios bendrovės tolimesnės perspektyvos. Atsižvelgiant į tai, jog Europos privačiosios bendrovės iniciatyva yra pakankamai nauja ir Lietuvos teisės mokslininkų neanalizuota, magistro baigiamajame darbe, remiantis užsienio teisės mokslininkų darbais bei juose išdėstytomis išvadomis, yra siekiama visiškai naujai aptarti Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo ypatumus, atsiradimo prielaidas, esminius raidos etapai bei šios verslo organizavimo formos tolimesnės egzistavimo perspektyvas bei praktinį jos įgyvendinimą.

Magistro baigiamajame darbe yra keliami trys uždaviniai apžvelgti Europos privačiosios bendrovės prielaidas ir jos svarbą Europos Sąjungoje, aptarti Europos privačiosios bendrovės pagrindinius raidos etapus bei, remiantis pagrindiniais Europos privačiosios bendrovės požymiais, aptariant jų neigiamus ir teigiamus aspektus bei lyginant juos su kitomis jau rinkoje veikiančiomis verslo organizavimo formomis, bei įvertinti tolimesnes Europos privačiosios bendrovės perspektyvas.

Magistro baigiamasis darbas yra sudarytas iš trijų skyrių. Pirmame magistro baigiamojo darbo skyriuje trumpai aptariamos pagrindinės Europos privačiosios bendrovės prielaidos. Antrajame skyriuje analizuojama Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo raida Europos Sąjungos teisėje. Šiame magistro baigiamojo darbo skyriuje yra išsamiai analizuojami esminiai Europos privačiosios bendrovės teisės mokslininkų ir Europos Sąjungos institucijų oficialūs pasiūlymai bei šių pasiūlymų kaita. Atitinkamai, trečiajame mokslinio darbo skyriuje, atsižvelgiant į ankstesniuose skyriuose padarytas išvadas, yra aptariamos Europos privačiosios bendrovės teisinio reguliavimo perspektyvos, šios iniciatyvos praktinio įgyvendinimo galimybės ir tokios verslo organizavimo formos poreikis Europos Sąjungos bendroje rinkoje.

Atsižvelgiant į magistro baigiamajame darbe aptartus klausimus, nustatyta, jog viršnacionalinės verslo organizavimo formos svarba Europos Sąjungoje yra neginčijama, kadangi, pirmiausia, nėra palankaus teisinio reguliavimo bei verslo organizavimo formos, kurios pagalba mažos ir vidutinės įmonės galėtų laisvai ir nepatiriant didelių finansinių išlaidų vykdyti veiklą Europos Sąjungos lygiu. Tačiau, nepaisant didelio viršnacionalinės verslo organizavimo formos poreikio, Europos privačiosios bendrovės sėkmė yra abejotina dėl siūlomame teisiniame reguliavime įtvirtinamų nuostatų. Be kita ko, Europos Komisija ketina atsisakyti šios iniciatyvos ir yra pradėtos

diskusijos dėl naujos verslo organizavimo formos, skirtos mažoms ir vidutinėms įmonėms pristatymo Europos Sąjungoje.

Magistro baigiamajame darbe yra siūloma neatsisakyti Europos privačiosios bendrovės iniciatyvos. Siūloma patobulinti jos teisinį reguliavimą, užtikrinant palankias veiklos vykdymo Europos Sąjungos lygiu galimybes mažoms ir vidutinėms įmonėms. Atsisakius šios iniciatyvos, yra siūloma tęsti diskusijas dėl Vienanarių uždarytų ribotos atsakomybės bendrovių pristatymo Europos Sąjungoje, savaime suprantama, išdėstant palankų teisinį reguliavimą mažoms ir vidutinėms įmonėms – siūloma *acquis communautaire* nuostatomis reguliuoti kaip įmanoma daugiau klausimų, valstybių narių teisiniam reguliavimui paliekant tik neesminius klausimus.

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA

In this master thesis the assumptions, development and future perspectives of the legal regulation of European private company are analysed. Since the European private company is quite new initiative, Lithuanian scholars have not analysed this matter in more detail. With accordance to this aspect, in this master thesis we are aiming to discuss the peculiarities of legal regulation, the assumptions and essential developmental aspects as well as further perspectives and implementation of European private company.

This master thesis consists from three chapters. In first chapter, the main assumptions of European private company initiative are introduced. The second chapter of master thesis concerns the development of legal regulation. Essential regulation proposals of scholars and European institutions are analysed. In the third chapter, the all findings summarized in both chapters are taken into account and final opinion on further perspectives of legal regulation is introduced.

In the master thesis is stated, that taken into account all finding the need of supranational company form is obvious, because the proper legal regulation is missing so that small and medium enterprises are not able to start and develop the activities in European Union.

Notwithstanding the actual need of supranational company form, the legal regulation, proposed by European Commission will not provide a proper opportunity to start any kind of activities in European Union for small and medium enterprises, especially, when European Commission is planning to withdraw the Proposal of European private company.

In this master thesis it is proposed to not to withdraw the European private company initiative, but to update the regulation and to tailor it to special need of small and medium enterprises, so the opportunity to start activity in European Union for all small and medium enterprises without any significant financial funding and any legal uncertainty will be provided. However, if the European Commission withdraws the proposal for small and medium enterprises, the discussions on Single-Member Company initiative should be held.